

Europos
Komisija

M. VASARA 2013 ▶ NR. 46

panorama

inforegio

▶ ES sveikina Kroatiją

Savo 28-ąją valstybę narę

- ▶ Sanglaudos politika padeda įveikti krizę
- ▶ Užtikrinimas, kad ES fondai panaudojami tinkamai
- ▶ Valstybės pagalba ir regioninė politika

Regioninės
ir miestų
politikos

▶4

▶REDAKCIJOS SKILTIS 3

Komisaras Johannes Hahn

▶TEMA 4-9

SĖKMINGAS KROATIJOS KELIAS Į ES

▶KOVA SU KRIZE NAUDOJANTIS
SANGLAUDOS POLITIKOS PARAMA 10-13

▶NEPRIKLAUSOMAS SANGLAUDOS
POLITIKOS 2007-2011 M. VERTINIMAS 14-16

▶PROJEKTŲ PAVYZDŽIAI 17-19

Kroatijoje, Suomijoje ir Slovėnijoje
vykdytų projektų pavyzdžiai

▶NAUJIENOS GLAUSTAI 20-21

▶„OPEN DAYS 2013“ 22-23

▶UŽTIKRINIMAS, KAD ES FONDAI
PANAUDOJAMI TINKAMAI –
ŽVILGSNIS Į AUDITO PROCESĄ 24-29

▶KOMPROMISINIS AKTAS –
VALSTYBĖS PAGALBOS KONTROLĖ
IR REGIONINĖ POLITIKA 30-31

▶ŽEMĖLAPIAI 32-33

NEET RODIKLIS – 15-24 metų amžiaus gyventojai, 2012 m.
Gyventojų išsilavinimas – numatoma tretinį išsilavinimą
turinčių 25-64 m. amžiaus gyventojų dalis 2020 m.

▶SAVO ŽODŽIAIS 34-39

Nacionalinės ir regioninės sanglaudos
politikos perspektyvos

▶DARBOTVARKĖ 40

▶14

▶17

▶22

▶37

Nuotraukos (Puslapiai):

Virželis: Zagrebo vaizdas © „Shutterstock“
3, 9, 21, 22, 23, 36 puslapis: © Europos Komisija
4 puslapis: Splitas © „Shutterstock“
6 puslapis: © Regioninės plėtros ir ES fondų ministerija,
Kroatijos Respublika
8 puslapis: Slavonski Brodas © Marin Majstorović, „BIOCentre“
© BICRO, „Marasca“ © Zagrebo universitetas
11 puslapis: „Hungrana“ © Nacionalinė plėtros agentūra,
Vengrija
14 puslapis: „Superfast Cornwall“ © Komvalio Taryba
17-19 puslapis: Kroatija © „Shutterstock“, Slovėnija
© Brežičių bendroji ligoninė, Suomija © Rokua geoparkas
24, 30 puslapis: © „Shutterstock“
35 puslapis: Moravija-Silezija © Jiří Zerzoň
36 puslapis: Flandrija © Flandrijos vyriausybė
37 puslapis: Saksonija © LIFE, Leipzig universitetas
39 puslapis: Švedija © „Tillväxtverket“

Šis žurnalas išspausdintas anglų, prancūzų ir vokiečių kalbomis ant perdirbto popieriaus. Internete jį galima skaityti 22 kalba adresu:
http://ec.europa.eu/regional_policy/information/panorama/index_lt.cfm

Šio leidinio turinys buvo baigtas rengti 2013 m. birželio mėn.

TEISINIS PRANEŠIMAS

Nei Europos Komisija, nei joks kitas jos vardu veikiantis asmuo negali būti laikomas atsakingu nei už šio leidinio informacijos panaudojimą, nei už klaidas, kurių gatejo likti nepaisant kruopštaus ruošimo ir tikrinimo. Šis leidinys nebūtinai atspindi Europos Komisijos požiūrį ar nuomonę.

ISSN 1725-8227

© Europos Sąjunga, 2013 m.

Leidžiama atgaminti, jei nurodomas šaltinis.

Naudoti ir atgaminti medžiaga, kurios autorių teisės priklauso trečiajai šaliai, galima tik turint autorių teisių turėtojo leidimą.

▶ REDAKCIJOS SKILTIS

Johannes Hahn

Europos Komisijos regioninės politikos atsakingasis asmuo

2013 m. liepos 1 d. sveikinome Kroatijos Respubliką tapus 28-ąja Europos Sąjungos valstybe nare. Per pastaruosius 12 metų ši šalis įgyvendino plačią reformų programą ir priėmė savo teisės aktus prie ES teisyno – vadinamojo *acquis communautaire*.

Prisijungus Kroatijai skirta struktūrinių ir sanglaudos fondų parama sieks 450 mln. eurų. Tikimasi, kad ši investicija ateinančiais metais sudarys didelę valstybės raidos biudžeto dalį ir suteiks svarbią galimybę spręsti Kroatijos reikmes. Ji gali padėti kuriant modernią ir konkurencingą ekonomiką, kuri gaus naudos iš ES ir bus vertinga jos dalis.

Šiame „Panorama“ leidinyje galite susipažinti su dalimi darbų, jau atliktų naudojantis ES parama.

Strateginė sanglaudos politikos įgyvendinimo ataskaita

Kroatija prisijungs prie kitų 27 valstybių narių, teikiančių vertinimo ataskaitas, kaip reikalaujama naujuose reglamentuose. Neseniai buvo paskelbta Komisijos „strateginė ataskaita“, kurioje vertinama, kaip ES struktūriniai fondai buvo naudojami ES 27 šalyse 2007-2013 metais. Ji grindžiama valstybių narių 2012 m. pabaigoje pateiktomis ataskaitomis ir pirmą kartą suteikia galimybę apibendrinti pasiektus rezultatus bei politikos kryptį indėlių į ES ekonomikos atsigavimą programos laikotarpiu.

Ši ataskaita suteikia neįkainojamą politikos įgyvendinimo vaizdą ir rodo, kad mes teikiame paramą naujam novatoriškam verslui ir kuriame geras bei tvarias darbo vietas ateičiai, suteikiame plačiajuostį ryšį atokiems regionams, kovojame su protų nutekėjimu ir kuriame būtinas transporto magistralės, didinančias regionų konkurencingumą. Ji taip pat padeda identifikuoti investicijų sritis ir programas, kuriose reikia imtis veiksmų.

Be to, ataskaitoje pateikta įrodymų, kad sanglaudos politika gali būti labai lanksti ir ekonominės krizės laikais prisitaikyti prie kintančių žmonių ir bendruomenių poreikių.

Audito grupės – „neapdainuoti didvyriai“

Užtikrinti, kad ES biudžeto lėšos būtų naudojamos tinkamai, padeda neapdainuoti ES regioninės paramos proceso didvyriai – Komisijos audito grupės. Sanglaudos politikai skiriama maždaug trečdalis ES biudžeto, todėl auditoriai atlieka labai svarbų vaidmenį prižiūredami sudėtingas ir daugiausia decentralizuotas išlaidų programas.

ES auditoriai labai glaudžiai bendradarbiauja su nacionalinėmis audito įstaigomis „pasidalijamojo valdymo“ sistemoje. Taikant šį procesą kasmet gerėja atitiktis. Sužinokite daugiau apie svarbų jų atliekamą darbą straipsnyje 24 psl.

Kartu jie veikia kaip ES mokesčių mokėtojų sergėtojas ir užtikrina, kad lėšos būtų naudojamos vadovaujantis teisėtumo, tvarkingumo ir patikimo finansų valdymo principais.

▶ SĖKMINGAS KROATIJOS KELIAS Į ES

Liepos 1 d. Kroatijos Respublika pažymėjo beveik 20 metų ekonominės ir socialinės pažangos laikotarpį nuo nepriklausomybės paskelbimo tapdama 28-ąja Europos Sąjungos valstybe nare. 2005 m. prasidėjusios derybos oficialiai buvo baigtos 2011 m. birželį, o 2011 m. gruodį pasirašyta stojimo į ES sutartis.

Splito miestas Kroatijos Adrijos jūros pakrantėje.

Beveik 12 metų trukęs prisijungimo prie ES procesas suteikė Kroatijai akstiną atlikti plačias reformas ir suderinti savo teisės aktus su ES *acquis communautaire*.

„Dabar Kroatija yra kitokia šalis, nei buvo prisijungimo proceso pradžioje“, – sakė Štefan Füle, už plėtrą ir kaimynystės politiką atsakingas Europos Komisijos narys. „Be to, ji prisijungia prie Europos Sąjungos pasiruošusi geriau nei kai kurios kitos stojančiosios valstybės. To buvo pasiekta ilgu ir kruopščiu procesu, tad šią šalį reikia pasveikinti.“ „Narystė ES suteikia didelių galimybių ir tomis galimybėmis reikia pasinaudoti, kad Kroatijos dalyvavimas ES būtų sėkmingas ir naudingas ne tik Kroatijai ir jos žmonėms, bet ir Vakarų Balkanams bei visai ES.“

Ilgas ir sėkmingas kelias

Kroatijos integracija į Europos Sąjungą prasidėjo 2001 m. ES pradėjus Vakarų Balkanų stabilizacijos ir asociacijos procesą, o 2003 m. ji pateikė narystės ES prašymą. Oficialiai prisijungimo derybos prasidėjo 2005 m. pavasarį.

Derybas stabdė įvairios problemos, bet 2011 m. procesas buvo baigtas. Kroatijos ir 27 ES valstybių narių sutartis buvo pasirašyta 2011 m. gruodžio 9 d.

2012 m. sausio 22 d. Kroatijoje surengtas referendumas parodė, kad prisijungimui prie ES pritarė 66% rinkėjų.

Visu laikinuoju laikotarpiu iki prisijungimo Kroatija Europos institucijose turėjo aktyvaus stebėtojo statusą, kad jos pareigūnai susipažintų su darbo ES institucijose metodais ir įsitrauktų į sprendimų priėmimo procesą.

Konkurencingumas

Iki 2008–2009 m. pasaulinės finansinės krizės Kroatijos ekonomika kasmet augo po 4–5 %, per šį laikotarpį pajamos padvigubėjo, o ekonominės ir socialinės galimybės įspūdingai pagerėjo. Bet užsitęsusi krizė surengė tikrą išbandymą šiai pažangai ir Kroatijos siekiams – 2012 m. pabaigoje nedarbo lygis viršijo 14 %. Jaunimo nedarbas šalyje liko didelis.

Prisijungimas prie ES suteikia didelę galimybę stiprinti valstybės konkurencingumą įtvirtinant konkurencinį šalies ir jos regionų pranašumą bei išnaudoti visas išsiplėtusios rinkos galimybes.

Pramonės ir prekybos srutai

Maždaug pusė Kroatijos prekybos tenka euro zonai, visų pirma Vokietijai ir Italijai, iš euro zonos į šalį atkeliauja maždaug trys ketvirtadaliai tiesioginių užsienio investicijų (TUI). Be to, Kroatijoje yra daug bankų, kurių nuosavybė daro juos netiesiogiai pažeidžiamus euro zonos krizės.

Pramonės sektoriuje, kuriame sukuriama daugiau nei 27 % BVP, dominuoja laivų statyba, maisto pramonė, farmacijos, informacinių technologijų, biocheminių medžiagų ir medienos pramonės.

Žemės ūkio sektoriuje sukuriama tik 4 % BVP, bet dirba 14 % darbo jėgos. 42 % šalies gyventojų gyvena kaimo vietovėse, todėl žemės ūkis yra svarbus pragyvenimo šaltinis.

Siekiant narystės ES, Kroatijos Žemės ūkio ministerija intensyviai dirbo derindama esamus ir priimdama naujus reglamentus žemės ūkio, maisto saugos, veterinarijos ir fitosanitarijos politikos bei žuvininkystės srityje.

Transporto tinklai

Kroatija išsidėsčiusi palei tris europinės svarbos transporto koridorius, jungiančius Europos Sąjungą su pietryčių Europa, ir Kroatijos vyriausybė daug investavo į transporto tinklo kūrimą, ypač per viešąjį finansavimą, daugiausia dėmesio skirdama keliams, greitkeliams ir uostams.

Kroatijos geležinkelių transporto sektorius susiduria su dideliais iššūkiais ir norint integruoti jį į ES tinklą, reikės investicijų. Pasirengimo narystei laikotarpiu naudojantis ES parama buvo pradėtas stambus Zagrebo stoties infrastruktūros modernizavimas. Tai – svarbus žingsnis šia kryptimi (žr. straipsnį 17 psl.).

KROATIJA: SVARBIAUSI FAKTAI

- ▶ Teritorijos plotas: **87 661 km²**
- ▶ Gyventojų skaičius: **4 290 000**
- ▶ Sostinė: **Zagreb**
- ▶ Politinė sistema: **parlamentinė demokratija**
- ▶ Teritorinis suskirstymas: **20 apskričių ir Zagrebo miestas**
- ▶ Didžiausi miestai: **gyventojai susitelkę miesto gyvenvietėse, 49 % visų piliečių gyvena 5 didžiausiose apskrityse – Zagrebo mieste ir Zagrebo apskrityje, Splito–Dalmatijoje, Osijeke–Baranioje ir Primorjėje–Gorski Kotare**
- ▶ Oficiali kalba: **kroatų**
- ▶ Valiuta: **kuna (HRK) – 1 EUR = 7,58 HRK**
- ▶ Pagrindiniai prekybos partneriai: **Italija, Austrija, Vokietija, Slovėnija, Serbija**
- ▶ Pagrindinės eksporto prekės: **transporto įranga, mašinos, tekstilė, chemikalai, maisto prekės ir degalai**
- ▶ Pagrindinės importo prekės: **technika, transporto ir elektrinė įranga; cheminės medžiagos, degalai ir alyvos, maisto produktai**
- ▶ Pagrindiniai oro uostai: **Zagrebo, Splito, Dubrovniko, Pulos, Rijekos**

Gamtos paveldas ir turizmas

Ekologiniu aspektu Kroatijos teritorija yra tarp geriausiai išsaugotų Europoje, 47 % jos sausumos ir 39 % jūros priskirta specialioms saugomoms teritorijoms. Kroatija didžiuojasi savo 19 nacionalinių ir gamtos parkų, kai kurie iš jų, pavyzdžiui, Plitvicos ežerų nacionalinis parkas, įtraukti į UNESCO pasaulio paveldo sąrašą.

Kroatijos gamtos grožis kasmet pritraukia milijonus turistų, o pajamos iš turizmo siekia maždaug 15 % šalies BVP. Aplinkos apsauga yra tarp svarbiausių plėtros darbotvarkės punktų, ji yra ir viena narystei ES keliamų reikalavimų.

Vykdomos struktūrinės reformos

Tapusi ES nare Kroatija ir toliau daug dėmesio skirs struktūrinėms reformoms – siekdama ne tik prisijungti prie euro zonos ateityje, bet ir padidinti savo ekonomikos konkurencingumą. Kroatija galės naudotis investicijomis iš ES struktūrinių ir investicinių (ESI) fondų, kurios padės įgyvendinti šias vykdomas struktūrines reformas.

▷ INTERVIU

Panorama kalbasi su Branko Grčić, Kroatijos ministro pirmininko pavaduotoju bei regioninės plėtros ir ES fondų ministru, apie šalies stojimą į ES.

► Kokių teigiamų pokyčių integracijos procesas jau atnešė Kroatijai?

Pirmiausia turiu pasakyti, kad mes labai džiaugiamės dėl savo šalies įstojimo į ES, kurio labai ilgai laukėme. Tiesą sakant, atsižvelgiant į tai, kad mūsų teritorija, istorija, kultūra ir tradicijos daug amžių buvo neatskiriama Europos dalis, mes jaučiamės tarsi grįžtume namo.

Pažvelgę į 35 labai sudėtingus skyrius, dėl kurių turėjome derėtis su ES, pamatysime, kad visose šiose srityse padarėme didelę pažangą.

Per pastaruosius 20 metų įgyvendinome labai svarbių reformų labai sudėtingu laikotarpiu. Šis kelias buvo ilgas, bet tai mums padėjo geriau pasiruošti, ypač kalbant apie ES rinką ir ES struktūras.

Tačiau prisijungimas prie ES neabejotinai suteiks didžiulį stimulią klestėti ateityje, nors taip pat tikimės ir manome, kad ir mes patys galime suteikti Europai naujų savybių.

► Kokie iššūkiai laukia jūsų kaip ES valstybės narės?

Narystė atneš daug iššūkių. Prisijungus toliau dirbti vykdant fiskalinę konsolidaciją ir įgyvendinant nacionalines reformas įvairiuose sektoriuose taps dar sunkiau, nes šiose srityse daug aktyviau dalyvaus ES institucijos.

Labai greitai susidursime su didesne įmonių iš kitų valstybių narių konkurencija labai sudėtingą ir jautrią akimirą Kroatijos ekonomikai dėl recesijos. Tuo pačiu metu Kroatijos įmonės neteks dalies savo konkurencinio kainų pranašumo CEFTA (Vidurio Europos laisvosios prekybos susitarimo) šalių rinkoje, nes eksportuojant į CEFTA valstybes bus taikomi nauji tarifai.

Siekiant dalyvauti ES politikos formavimo procese neabejotinai reikės veiksmingesnės administracijos, galinčios aktyviai prisidėti prie sprendimų priėmimo proceso ir pajėgios užtikrinti tinkamą ir efektyvą ES politikos kryptį įgyvendinimą Kroatijos kontekste. Ypatingą iššūkį kels Europos struktūrinių investicijų valdymas ir tikslų, nustatytų strategijoje „Europa 2020“, siekimas. Pagrindinis mūsų tikslas – sukurti kokybiškų projektų, kurie išties padėtų įvykdyti patvirtintas strategijas, srautą; kartu reikia stiprinti administracinius pajėgumus, kurie užtikrins savalaikį ir veiksmingą programų įgyvendinimą.

► Kaip, jūsų nuomone, Kroatija gali prisidėti prie tvaraus ir konkurencingo Europos Sąjungos augimo?

Kroatijos ekonomika atsidūrė recesijoje nuo 2008 m. Recesijai vykstant Europoje, Kroatija negalėjo jos išvengti, nes ji nėra izoliuota sala. Vyriausybės priimta ekonomikos atsigavimo strategija grindžiama fiskaliniu konsolidavimu, struktūrinėmis reformomis ir stimuliuojamosiomis investicijomis, ypač privačiomis, kurios labai svarbios siekiant išsaugoti esamas darbo vietas ir kurti naujas įdarbinimo galimybes. Manome, kad iki šiol atlikti ir artimiausiais metais numatyti vyriausybės veiksmai, ypač kalbant apie reformas tokiose srityse kaip socialinė apsauga, sveikata, darbo rinka ir viešasis administravimas, užtikrins būtiną bendros makroekonominės sistemos stabilumą ir padidins mūsų konkurencingumą.

Kroatijos augimo potencialas tokiose srityse kaip turizmas, transportas ir logistika, atsinaujinantieji energijos išteklių, metalų apdirbimas, mašinų gamyba ir laivų statyba, yra didelis ir mes matome puikių galimybių investuotojams. Mūsų užduotis – toliau gerinti sąlygas investicijoms, nes tai vienintelis būdas užsitikrinti ilgalaikį ekonominį ir finansinį stabilumą.

▶ **Kaip, jūsų nuomone, BSP gali prisidėti prie būsimos Kroatijos raidos – tiek nacionaliniu lygiu, tiek regionuose?**

ESI fondai bus viena svarbiausių priemonių bandant įveikti pagrindinius plėtros iššūkius Kroatijai ateinančiais metais bei siekiant Kroatijoje įgyvendinti strategijos „Europa 2020“ tikslus. ESI vertė nėra tik lėšų prieinamumas; Kroatijai daug svarbiau yra tai,

kad ESI naudojimas padės mums parengti nuoseklią strategiją, labiau grindžiamą nacionalinės plėtros politika nei dabar. Tam tikrose srityse, kurios iki šiol buvo nepakankamai finansuojamos iš valstybės biudžeto, pavyzdžiui, MTTP, ESI pasiūlys puikią galimybę pasivyti kitas valstybes nares. Mes telksime investicijas į sritis, turinčias didžiausią potencialą prisidėti prie Kroatijos regionų konkurencingumo ir pridėtinės vertės kūrimo. ■

▷ PASIRUOŠIMAS NARYSTEI IR SANGLAUDOS POLITIKA

Pasirengimo narystei laikotarpiu ES teikė specialią tikslinę finansinę paramą Kroatijai, remdama jos pastangas ruošiantis narystei stiprinti politines, ekonomines ir institucines reformas.

Nuo 2000 iki 2006 m. Kroatija gavo maždaug 530 mln. eurų iš ES sektoriinių pasirengimo narystei programų.

Nuo 2007 m. Kroatija galėjo naudotis pasirengimo narystei priemone (PNP), kuri pakeitė ankstesnes sektorių pagalbos programas. 2007-2012 m. laikotarpiu valstybė gavo maždaug 997 mln. eurų, t. y. maždaug po 150 mln. eurų kasmet. Viena PNP programa buvo skirta politinėms ir ekonominėms reformoms, o kitos keturios parengė šalį sanglaudos ir žemės ūkio politikai.

Taigi ES regioninė politika Kroatijai nėra naujiena. Pareigūnai jau įgijo tiesioginės patirties valdydami sanglaudos politikos taisykles atitinkančias programas.

Regioninės ir vietinės suinteresuotosios šalys naudojos fondais kurdamos novatoriškus projektus transporto, aplinkosaugos bei ekonominės, socialinės ir kaimo plėtros srityse.

Kaimynų bendradarbiavimas

Naudojantis PNP (2 komponentas, 98 mln. eurų) buvo plečiamas tarpvalstybinis bendradarbiavimas su kitomis valstybėmis narėmis – Vengrija, Italija ir Slovėnija – bei su kaimyninėmis Balkanų šalimis – Bosnija ir Hercegovina, Juodkalnija ir Serbija.

Įgyvendinant regioninės plėtros veiklą (3 komponentas, 345 mln. eurų), buvo vykdomi transporto projektai, remiantys geležinkelių infrastruktūrą ir transportą vidaus vandens keliais (žr. 8 psl.). Vykdyt aplinkosaugos programas buvo investuojama į integruotus atliekų ir vandens projektus, pradėtos vykdyti įvairios verslo ir tyrimų programos, skatinančios regionų konkurencingumą.

Pagal PNP 4 komponentą („Žmogiškieji ištekliai“, 94,5 mln. eurų) buvo parengta įvairių projektų, kuriais siekiama padidinti įsidarbinimo galimybes ir stiprinti socialinę žmonių įtrauktį.

PNP lėšos padėjo Kroatijai stiprinti pajėgumus ir išteklius svarbių struktūrinių ir sanglaudos fondų, kurie bus prieinami įstojus į ES, įsisavinimui.

PNP taikomos projektų atrankos, konkursų rengimo ir sutarčių sudarymo procedūros yra panašios į taikomas struktūriniams fondams, o PNP fondų naudojimas suteikė neįkainojamos patirties šalies institucijoms, joms rengiantis ateityje naudoti daug didesnius prisijungus prie ES prieinamus fondus.

▷ PROJEKTAI

Pasirengimo narystei laikotarpiu investicijos, skatinančios regionų konkurencingumą ir remiančios didelio masto infrastruktūrą transporto ir aplinkosaugos srityse, buvo laikomos svarbiais prioritetais. Vienas to pavyzdžių – Zagrebo pagrindinė geležinkelio stotis (žr. straipsnį 17 psl.), keli kiti toliau aprašyti projektai.

INFRASTRUKTŪRA

Slavonski Brodo vandentiekio ir kanalizacijos sistema su nuotekų valymo įrenginiu

Šios aplinkosauginės investicijos tikslas – tobulinti vandens sistemą Dunojaus upės baseine gerinant vandens tiekimo saugumą esamiems klientams ir prijungiant maždaug 4300 naujų vartotojų. Šiuolaikinis ES reikalavimus atitinkantis vandens valymo įrenginys leis efektyviau valyti nuotekas. Šis projektas taip pat padidins prie kanalizacijos sistemos prijungtų gyventojų skaičių (9950). Be to, projektas padės saugoti aplinką ir užtikrins, kad būtų laikomasi ES aplinkosaugos standartų.

KONKURENCINGUMO SKATINIMAS

Biomokslų technologijų centras

Zagrebo universiteto miestelyje statomas Biomokslų technologijų komercinimo ir inkubacijos centras („BIOCentre“). Šis centras teiks paramą naujoms biotechnologijų ir gyvosios gamtos mokslų įmonėms Kroatijoje. Jis siūlys MTTP ir verslo patalpas, patirtį ir paslaugas, reikalingas verslui inkubuoti ir palaikyti. Jis bendradarbiaus su Kroatijos, regioninėmis ir tarptautinėmis MTM institucijomis ir įmonėmis. Bendrasis „BIOcentre“ projekto tikslas – didinti aukštojo mokslo įstaigų ir viešųjų tyrimo organizacijų technologijų perdavimo ir komercinimo pajėgumus. Tai savo ruožtu skatins didelės pridėtinės vertės ekonomikos sektorių ir mažųjų bei vidutinių žinių įmonių tvarią regionų plėtrą ir pramonės konkurencingumą. Ilgalaikis Kroatijos tikslas – tapti biomokslų ir technologijų lydere pietryčių Europoje. Naujai įsteigtos įmonės bus visų pirma bus kviečiamos iš Kroatijos, tuomet iš Pietryčių Europos ir galiausiai (jei įmanoma) iš Vidurio ir Rytų Europos.

KONKURENCINGUMO SKATINIMAS

„Marasca“ – maisto technologijos kūrimas

Kitas konkurencingumo didinimo projektas skirtas modernių technologijų (džiovinimas šaldant, džiovinimas purškiant) taikymui gaminant maisto produktus ir pusfabrikačius iš „Marasca“ vyšnių. Buvo sukurta „grupė“ siekiant suburti tikslingas gamintojų grupes ir susijusias organizacijas, įskaitant Biotechnikos fakultetą Zadare ir Liublianos universitetą. Programa apima informavimo ir mokymo planą bei naują laboratoriją, taip pat sukurta bandomoji šaldant džiovinant rūgščių „Marasca“ vyšnių ir rūgščių „Marasca“ vyšnių sulčių miltelių gamybos įmonė. Žinių ir technologijų perdavimas mažosioms ir vidutinėms regiono įmonėms (MVI) padidins vietinės žemės ūkio produktų perdirbimo pramonės konkurencingumą, kurs partnerystę tarp vietinių gamintojų, vietos maisto perdirbimo pramonės ir mokslininkų bendruomenės, taip pat informuos platesnę visuomenę apie naudingas rūgščių „Marasca“ vyšnių savybes.

▷ SANGLAUDOS PROGRAMŲ VALDYMAS PRISIJUNGUS

Prisijungus prie ES, Kroatijai prieinami ES struktūriniai ir sanglaudos fondai sieks 450 mln. eurų – 150 mln. eurų iš sanglaudos fondų ir 300 mln. eurų iš struktūrinių fondų. Šie fondai suteiks išskirtinę galimybę spręsti Kroatijos poreikius transporto ir aplinkosaugos srityse, nekalbant apie inovacijas ir gamybos modernizavimą.

Tinkamumas pagal naujas programas

Kroatijai tapus visateise ES nare, jos regionai galės naudotis parama, teikiama pagal konvergencijos ir teritorinio bendradarbiavimo programos tikslus.

PNP programos bus automatiškai pakeistos ERPF, ESF ir sanglaudos fondais. Visos finansinės šių programų lėšos beveik padvigubės, nes 450 mln. eurų pagal ESF, ERPF ir sanglaudos fondus bus pridėti prie 537 mln. eurų iš ankstesnių PNP fondų.

Laikotarpis 450 mln. eurų iš naujųjų fondų įsisavinti bus itin trumpas – vos 3,5 metų. Atsižvelgdamos į tai nacionalinės valdžios įstaigos ir Europos Komisija susitarė stiprinti valdymo struktūras ir sutelkti dėmesį į tuos pačius sektorinius prioritetus bei paruošti brandžių projektų „srautą“.

Būsimos 2014-2020 m. programos

Ruošdama ir įgyvendindama šias pirmąsias sanglaudos programas Kroatija tuo pačiu rengia savo bendradarbiavimo susitarimą, kuriame nustatoma 2014-2020 m. Europos struktūrinių ir investicinių fondų sistema.

DFP 2014-2020 m. projekte sanglaudos programoms Kroatijoje siūloma maždaug 8000 mln. eurų. Tai sudarys svarbią būsimų investicijų šalyje dalį.

Kroatijos valdžios įstaigos jau įdėjo daug pastangų siekdamas pritaikyti sektorių strategijas ir viešųjų finansinių išteklių programavimą prie „Europa 2020“ tikslų.

IŠ KAIRĖS Į DEŠINĖ:
Branko Grčić, Kroatijos ministro pirmininko pavaduotojas ir regioninės plėtros ir ES fondų ministras, susitinka su Johannes Hahn, už regioninę politiką atsakingu Europos Komisijos nariu šiam lankantis Zagrebe.

Visoje šalyje vyksta intensyvios konsultacijos siekiant nustatyti finansavimo prioritetus ir identifikuoti atitinkamus šalies projektus.

Savo 2013 m. sausio mėnesio pozicijos dokumente Europos Komisija pasiūlė investuoti sanglaudos paramą į konkurencingumo didinimą energingai remiant MVĮ ir tyrimus bei inovacijas. Ji taip pat kviečia siūlyti programas, padėsiančias pritaikyti užimtumo ir darbo rinkos sistemas, geriausiai eksploatuoti gamtos išteklius, didinti viešojo administravimo efektyvumą ir stiprinti socialinį dialogą.

Naujųjų valstybių narių patirtis parodė, kad Europos struktūriniai ir investiciniai fondai gali atlikti svarbų vaidmenį ekonominiams jų augimui. Tikimasi, kad šie fondai teiks stabilią ir vertingą paramą Kroatijos konkurencingumui ir gerovei bei stiprins bendradarbiavimą su Europos pietryčių regionu, Vidurio Europos regionu ir visomis valstybėmis narėmis.

▷ DAUGIAU INFORMACIJOS

Europos Komisijos atstovybė Kroatijoje:
http://ec.europa.eu/croatia/index_hr.htm

▶ KOVA SU KRIZE NAUDOJANTIS SANGLAUDOS POLITIKOS PARAMA

Balandžio 18 d. Europos Komisija pristatė ataskaitą, skirtą sanglaudos politikai valstybėse narėse šiuo kriziniu laikotarpiu. Trumpai sakant, svarbiausia žinia yra tai, kad yra aiškių ir gausėjančių duomenų, jog programos veikia daugelyje politinių prioritetinių sričių ir daugelyje valstybių narių. Sanglaudos politikos programos parodė, kad joms pakanka lankstumo reaguoti į krizę, bet rezultatai galėtų būti daug geresni ir yra pavojų tam tikrose strateginėse srityse. Komisija pasiūlysi svarstyti tolesnį programų keitimą ir mažinti nacionalinį bendrą finansavimą, jei tai pagrįsta ir jei pastangos skiriamos augimui bei darbo vietoms. Iš dabartinių programų galima išmokti svarbių pamokų. Reikia stiprinti vertinimą ir rodiklių naudojimą siekiant padėti programavimo veiklai ateityje.

„Strateginėje ataskaitoje“, kuri skirta 2007-2013 m. sanglaudos politikos programų įgyvendinimui, surinkti turimi duomenys, daugiausia iš 2011 m. pabaigos, iš visų 27 valstybių narių ir bendradarbiavimo programų⁽¹⁾. Tai svarbi koordinavimo užduotis, apimanti 434 programas, 273 regionus ir 27 valstybes narės bei aprėpianti tris fondus – Europos regioninės plėtros fondą, Europos socialinį fondą ir sanglaudos fondą. Per šiuos fondus ES sanglaudos politika investuoja 347 mlrd. eurų arba 35 % viso ES biudžeto 2007-2013 m.

Pareiga teikti strateginę ataskaitą taikoma Komisijai ir 27 valstybėms narėms, kurių buvo paprašyta pateikti savo nacionalines ataskaitas iki 2012 m. pabaigos ir atsiskaityti už savo vaidmenį valdant šį labai didelį biudžetą.

(1) Europos teritorinis bendradarbiavimas – tarptautinės, tarpvalstybinės ir bendradarbiavimo programos.

Krizės padariniai ir atsakas

Iš nacionalinių ataskaitų aiškėja, kad ekonominė ir finansinė krizė paliko padarinių visur, bet skiriasi jų laikas ir sunkumas. Skiriasi ir vaidmuo, kurį sanglaudos politika atlieka valstybių narių nacionalinės plėtros strategijose.

Apskritai labiau išsivysčiusios valstybės narės kliošėsi sanglaudos politika remdamos vidutinio ir ilgo laikotarpio investicijas į inovacijas, MVĮ ir darbo rinką. Jos pranešė apie tam tikrus investicijų poreikių pokyčius, bet atremdamos konkrečius su recesija susijusius smūgius jos daugiausia rinkosi nacionalines programas. Programų keitimas tokiose šalyse buvo ribotas, nes pradiniai strateginiai tikslai laikomi tebegaliojančiais.

Mažiau išsivysčiusios ir konvergencijos parama tebesinaudojančios valstybės narės plačiai pripažino sanglaudos politikos svarbą remiant viešąsias investicijas. Bet ši grupė nėra vienalytė. Kelios valstybės atlaikė recesiją ir grįžo į augimo kelią. Kitoms reikėjo programinės paramos, kad būtų atkurtas makroekonominis stabilumas – tai Airija, Graikija, Latvija, Portugalija ir Rumunija. Pastarosiose šalyse Komisija reagavo į išskirtinį ekonominį klimatą atlikdama svarbių programų keitimų ir sumažindama nacionalinį bendrą finansavimą padėdama spręsti dvilypius kintančių socialinių ir ekonominių poreikių bei mažesnių nacionalinių valdžios įstaigų bendro finansavimo galimybių iššūkius.

ES 27 šalyse buvo perskirstyti maždaug 36 mlrd. eurų siekiant patenkinti kintančius socialinius ir ekonominius poreikius – 90 % tokių pakeitimų buvo priimta 2011-2012 m. Analogiškai siekiant pagreitinti ES išteklių investavimą kai kuriose valstybėse narėse iš programų buvo panaikinta pareiga pateikti maždaug 15,5 mlrd. eurų nacionalinių bendro finansavimo lėšų.

Dėl ES paramos didžiausia Europos kukurūzų perdirbimo įmonė „Hungrana“ gerokai sumažino anglies dvideginio emisiją, nes investavo į biomasę naudojančią garų generavimo energijos sistemą. Projektas, įgyvendintas Vengrijos centriniam Užduonjės regione, buvo vienas iš keleto strateginės ataskaitos atvejų tyrimų.

Vis dėlto, daugelyje valstybių narių liko tam tikrų su programų valdymu susijusių iššūkių: inovacijas mažosiose ir vidutinėse įmonėse bei IRT remiančių priemonių poreikio sumažėjimas; sunkumai gaunant atitinkamą bendrą finansavimą iš gavėjų, todėl daugelyje sričių sumažėjo projektų apimtis; be to, pailgėjo įgyvendinimo laikotarpiai.

Indėlis į Europos prioritetus

Daugelyje nacionalinių ataskaitų pateikiamas aiškus pasakojimas apie sanglaudos politikos vaidmenį remiant Europos pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo prioritetus. Ši žinia aiškiai girdima kalbant apie ESF paramą darbo rinkai ir investicijoms į žmogiškąjį kapitalą bei reformoms. Be to, yra daug pavyzdžių, kaip ERPF remia tyrimus ir inovacijas, gerina finansavimo prieinamumą MVĮ, taip pat labiau remia energijos vartojimo efektyvumo programas bei tvarią plėtrą.

Pavienu ES finansavimo vaidmens duomenų pateikiama ir projektų pavyzdžiuose, o duomenys iš pagrindinių rodiklių ir

ES STRATEGINĖ ATASKAITA LEDKALNIO VIRŠUNĖ

Valstybių narių nacionalinės ataskaitos – tai svarbus žingsnis siekiant suteikti programų valdymui ir įgyvendinimui daugiau skaidrumo. 27 valstybės narės:

- ▶ pateikė daugiau nei 2000 puslapių ataskaitų su santraukomis, prie jų buvo pridėta daugiau nei 1600 puslapių priedų; vidutinis ataskaitos dydis – 75 puslapiai;
- ▶ pateikė ataskaitas 22 oficialiomis ES kalbomis, dažnai – su visos ataskaitos arba santraukos vertimu į anglų kalbą;
- ▶ identifikavo beveik 270 gerosios praktikos pavyzdžių pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo srityse;
- ▶ šešios valstybės narės pateikė ataskaitas kolegoms 2013 metų pradžioje, jų pristatyta medžiaga pasiekama internetu.

Kiekvienoje nacionalinėje ataskaitoje pateikiamas išsamus ekonominių ir nacionalinių institucijų realijų vaizdas ir išsami informacija apie siekiant programos tikslų padarytą pažangą. Komisija surinko 27 nacionalines ataskaitas internete ir naudojo jų turiniu rengdama savo apibendrinamąją ataskaitą.

paramos gavėjų pirmą kartą suteikia tam tikros apibendrintos informacijos apie pasiekimus.

Nors iki programų vykdymo pabaigos 2015 m. dar liko ketveri metai, investicijos iš Europos regioninės plėtros fondo, sanglaudos fondo ir Europos socialinio fondo jau padėjo daryti

pažangą ir pagerino gyvenimą daugybei piliečių. Tačiau įvertinus investicijų mastą ir projektų įgyvendinimo delną, laukiama dar geresnių rezultatų. Be to, jei programose nebuvo naudojami aktualūs savanoriški pagrindiniai rodikliai, 2012 m. metinėse ataskaitose jų rengėjai turės dar vieną galimybę geriau atspindėti savo rezultatus.

REZULTATŲ PATEIKIMAS

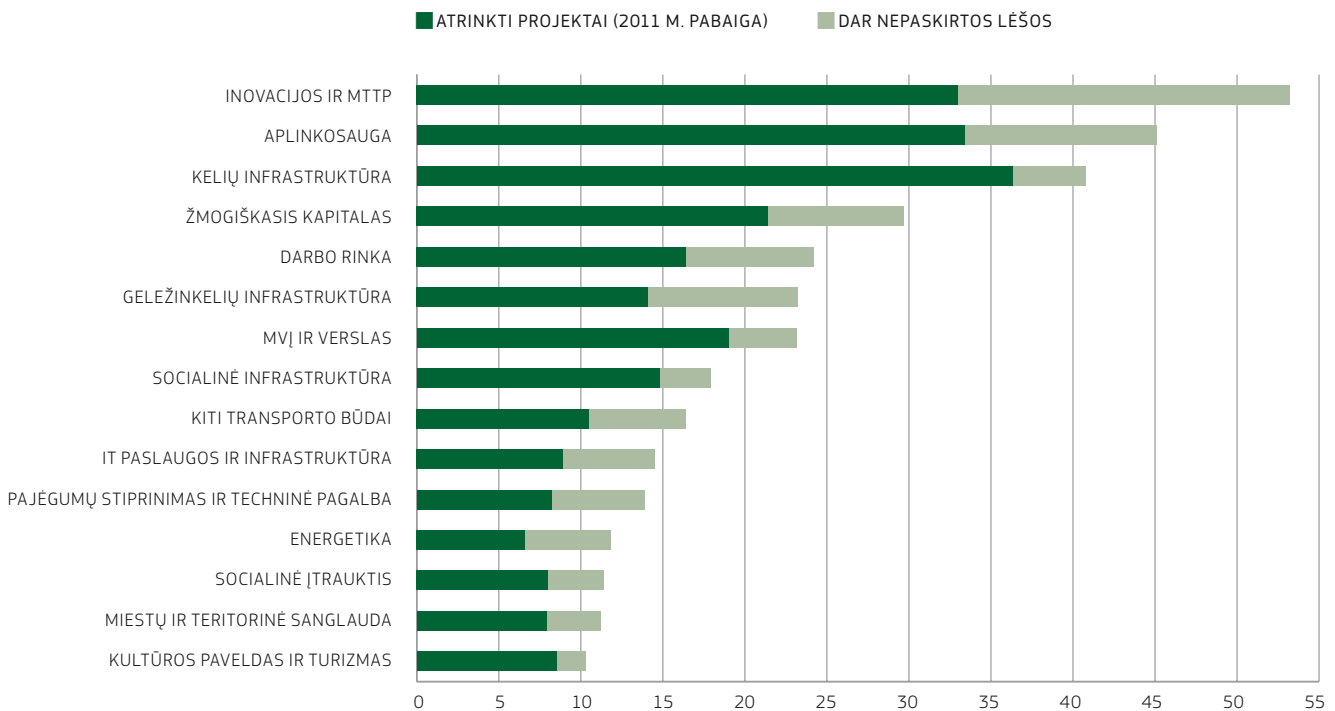
Geriausiai matomi „didieji skaičiai“, gauti iš veiklai ir rezultatams skirtų nacionalinių ataskaitų, kol kas yra šie:

- ▶ Inovacijos ir mažosios įmonės naudojami ERPF investicijų stimulu:
 - ▶ **53 240 MTTP** projektų sulaukė paramos;
 - ▶ **16 000 verslo ir tyrimų projektų** sulaukė investicijų;
 - ▶ **53 160 naujai įkurtų įmonių** sulaukė paramos.
- ▶ Pagal ERPF buvo sukurta beveik **400 000 darbo vietų** (pusė iš jų 2010-2011 m.), įskaitant 15 600 darbo vietų tyrimų srityse ir 167 000 darbo vietų MVĮ.
- ▶ **1,9 milijono naujų** vartotojų gali naudotis **plačiajuosčiais tinklais**, kuriuos finansavo ERPF.
- ▶ **2,6 milijono** naujų vartotojų gavo galimybę naudotis ES standartus atitinkančiu vandentiekio, dar **5,7 milijono** gyventojų aptarnauja nauji nuotekų valymo įrenginiai (daugiausia paramos skyrė sanglaudos fondas).

- ▶ **Nutiesta 460 km TEN-T kelių ir 334 km TEN-T geležinkelių** kartu su kitais kelių ir geležinkelių projektais (daugiausia SF).
- ▶ **2,4 milijono žmonių** padedami Europos socialinio fondo rado naują darbą per 6 mėnesius nuo paramos gavimo (remiantis EK vertinimo tyrimu).
- ▶ ESF kasmet remiamų žmonių skaičius pagal visus politikos tikslus išaugo nuo **10 milijonų kasmet prieš 2010 m. iki maždaug 15 milijonų kasmet po šios datos.**

Šie skaičiai daugiausia grindžiami projektais, baigtais 2007-2011 m. laikotarpiu (penkios valstybės narės pateikė duomenis iki 2012 m. birželio mėn.). Daugiau informacijos pagal valstybes nares skelbiama tarnybų darbinuose dokumentuose ir 13 teminių informacinių biuletenių, kurie pasiekiami internetu.

▶ ES finansavimo apžvalga pagal tikslus – atrinkti projektai ir dar nepaskirtos lėšos (2007-2011 m.)

Pažangos vertinimas

Ši ataskaita – pirma galimybė programavimo laikotarpiu įvertinti tarpinę pažangą siekiant konkrečių rezultatų. Anksčiau tokie duomenys niekada nebuvo prieinami Komisijai tokiu pavidalu, kad juos būtų galima analizuoti ir pristatyti.

Žvelgdami į duomenis apie rezultatus, išlaidas ir atrinktus projektus turime aiškesnį, nors dar neišbaigtą, vykdymo pažangos vaizdą. Projektų atrankos ir išlaidų koeficientai skirtingose valstybėse narėse atitinka skirtingus modelius. Kai kuriose programose buvo atrinkti visi projektai, bet jiems būdingas mažas išlaidų lygis. Kitose dar reikės atrinkti daug projektų, bet atrinktiesiems skiriama daug lėšų.

Identiškų modelių ir nereikėtų tikėtis (nes skiriasi investicijų, atrankos kriterijų ir institucinio pajėgumo deriniai), bet tai pabrėžia budrumo poreikį. Vien projektų atranka negarantuoja, kad bus pasiektas finansinis įgyvendinimas arba reikiami rezultatai, lemiantys augimą ir naujas darbo vietas.

Komisijos ataskaitoje nurodomos investicijų sritys, kuriose reikia imtis veiksmų siekiant paspartinti 2007–2013 m. bendrai finansuojamų projektų atranką ir vykdymą, kad būtų pasiekti nustatyti tikslai. Ypač vėluoja įvairios valstybių narių pagrindinių strateginių sektorių, pavyzdžiui, tyrimų ir inovacijų, IRT investicijų, geležinkelio, atsinaujinančiosios energijos ir pajėgumų stiprinimo, grupės. Tam tikrais atvejais lėtą pažangą vienoje srityse lydi sparti pažanga kitose. Tai rodo, kad nesiėmus koregavimo veiksmų nebus laikomasi pradinių strategijų ir tikslų.

Erdvė tobulėti

Savo išvadose Komisija pabrėžė dvi pagrindines mintis.

Valstybės narės turi aiškiai susitelkti į dabartinių programų įvykdymą. Rizika per didelė. Remiantis investiciniu realiosios ekonomikos aktyvumu, daugiau nei 50% siūlomų lėšų dar nepaprašyta. Komisija bendradarbiaus su valstybėmis narėmis ir svarstys programų keitimus, jei jie padės skatinti augimą ir kurti darbo vietas.

Ataskaitoje taip pat pabrėžiama giluminių reformų, dėl kurių šiuo metu derasi Europos Parlamentas ir ES vyriausybės, skirtų sanglaudos politikai 2014–2020 m., įskaitant labiau strateginę išteklių koncentraciją pagrindiniams prioritetams ir daugiau dėmesio rezultatams bei vertinimui, svarba.

„Ši ataskaita suteikia neįkainojamą politikos, kuri daro įtaką daugumai ES prioritetų ir investuoja į augimą tada, kai to labiausiai reikia, vaizdą. Mes teikiame paramą naujam novatoriškam verslui ir kuriame geras bei tvarias darbo vietas ateičiai, suteikiame plačiajuostį ryšį atokiems regionams, kovojame su protų nutekėjimu ir kuriame būtinas transporto magistrales, didinančias regionų konkurencingumą. Be to, paaiškėjo, kad ši politika gali labai lanksčiai reaguoti į krizę ir prisitaikyti prie kintančių žmonių ir bendruomenių poreikių.“

Bet reikia ir daug ko išmokti: rezultatai ne visada nuoseklūs ir valstybės narės turi pasistengti greičiau naudoti ES išteklius. Žvelgdami į naują programavimo laikotarpį tikimės, kad valstybės narės ir regionai dar labiau koncentruos politiką į rezultatus ir prioritetus, kurių poveikis bus didžiausias.“

Johannes Hahn – už regioninę politiką atsakingas Europos Komisijos narys

Apibendrinamojoje ataskaitoje, kuri glaustai pristatyta kitame skyriuje, pateikta papildomos nepriklausomai parengtos analitinės medžiagos, pagrindžiančios Komisijos atliktą nacionalinių strateginių ataskaitų analizę.

Dabar dėl strateginės ataskaitos bus diskutuojama su atitinkamomis ES institucijomis.

► DAUGIAU INFORMACIJOS

http://ec.europa.eu/regional_policy/how/policy/strategic_report_en.cfm

ES sanglaudos politika padėjo nutiesti ypač greitą plačiajuostį šviesolaidinį ryšį į Lizardą, šiauriausią Jungtinės Karalystės tašką. Iš ERPF finansuotas projektas „Superfast Cornwall“ (ypač greitas Kornvalis) buvo vienas iš kelių sėkmingų projektų, pristatytų ES strateginėje ataskaitoje, skirtoje 2007–2013 m. sanglaudos politikos programų įgyvendinimui (žr. straipsnį 10–13 psl.).

▶ NEPRIKLAUSOMAS SANGLAUDOS POLITIKOS 2007–2011 M. VERTINIMAS

Kiekvieno politikos formavimo proceso pagrindas turi būti informuoti ir realiais duomenimis grindžiami sprendimai. Todėl Komisija džiaugiasi naujausia ekspertų vertinimo tinklo ataskaita apie sanglaudos politikos vykdymą visose 27 valstybėse narėse.

Kiekvienais metais sukviečiama nepriklausomų vertinimo ekspertų grupė, kuriai skiriama užduotis nagrinėti kiekvienos valstybės narės nurodytus pasiekimus įgyvendinant programas, bendrai finansuojamas iš ERPF (Europos regioninės plėtros fondo) ir sanglaudos fondo. Ši apibendrinamoji ataskaita – tai

2012 m. pradžioje parengtos ataskaitos atnaujinimas, joje apibendrinami pokyčiai vykdant 2007–2013 m. programas iki 2011 m. pabaigos.

▶ DAUGIAU INFORMACIJOS

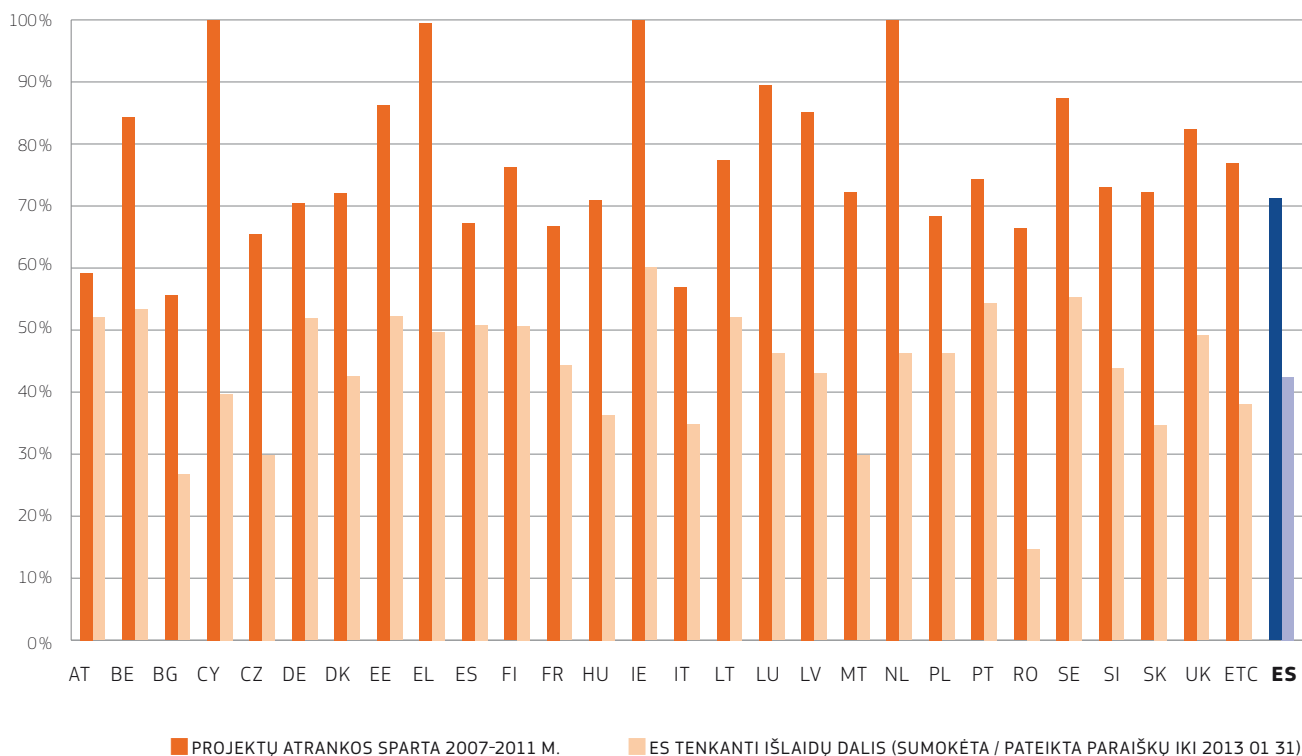
Ekspertų vertinimo tinklas 2012 m.

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/pdf/eval2007/expert_innovation/2012_evalnet_fei_synthesis_final.pdf

Finansų inžinerijos priemonės

http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/funds/2007/jjj/doc/pdf/cocof_guidance_note3_en.pdf

VISI ES FONDAI – PROJEKTŲ ATRANKA (2007-2011 M.), PALYGINTI SU DEKLARUOTAIS MOKĖJIMAIS (2007-2013 M.)

2012 m. apibendrinamojoje ataskaitoje akcentuojamos šešios pagrindinės sritys:

1 ►SOCIALINĖ IR EKONOMINĖ SITUACIJA

Ataskaitose pabrėžiama kritinė situacija, kuriai esant vykdomos programos, akcentuojant blogus ekonominius daugelio Europos šalių rezultatus (išskyrus Baltijos valstybes, Lenkiją ir Slovakiją). 2013 m. prognozėse numatomas tik nedidelis pagerėjimas, o viešųjų finansų būklė liks silpna dėl daugelyje valstybių įgyvendinamų taupymo programų. Tikėtina, kad toks scenarijus sumažins likusiu laikotarpiu planuojamų išlaidų spartą.

2 ►FINANSINĖS PARAMOS MASTAS

2007-2013 m. laikotarpiu ERPF ir sanglaudos fondas kartu siekia 270 mlrd. eurų, tai vidutiniškai sudaro 0,3% ES BVP per metus, bet daugiau nei trečdalis (37,7%) kasmetinių ES 12⁽¹⁾ šalių vyriausybės kapitalo išlaidų. Šie skaičiai atspindi didžiulę ES finansavimo svarbą plėtrai skirtoms ES 12 šalių išlaidoms. Bet ataskaita rodo, kad valstybės narės paprašė mažiau nei trečdalis visų prieinamų lėšų. Tai verčia abejoti kai kurių valstybių narių galimybėmis įsisavinti prieinamą sumą per kitus trejus metus, todėl ataskaitoje įspėjama apie pavojų, kad tam tikros šalys gali prarasti išteklių⁽²⁾. Reaguodama į kai kurių valstybių narių patiriamus sunkumus, ES leido sumažinti nacionalinio bendro finansavimo dydį išlaikydama tą patį ES teikiamo finansavimo lygį.

(1) ES 12 valstybės: Bulgarija, Kipras, Čekija, Estija, Vengrija, Latvija, Lietuva, Malta, Lenkija, Rumunija, Slovėnija ir Slovakija.

(2) Bulgarija, Italija ir Rumunija.

3 ▶ INVESTICIJŲ STRUKTŪROS POKYČIAI

Ataskaitoje pastebimas ryškus finansavimo pasiskirstymo poslinkis, siekiantis maždaug 10% viso siūlomo finansavimo. Šį pokytį reikia vertinti atsižvelgiant į blogėjančią daugelio valstybių narių ekonominę situaciją. Ataskaitoje pažymima tendencija perprogramuoti finansavimą iš tokių priemonių kaip verslo parama ir sričių, kuriose bendro finansavimo galimybės mažesnės (pvz., vietos valdžia), į priemones, kurias krizė paveikė mažiau. Todėl ES 12 valstybėse narėse didžioji finansavimo dalis skiriama investicijoms į transporto tinklus ir aplinkosaugos infrastruktūrą, o ES 15⁽³⁾ valstybėse matoma tendencija nukreipti lėšas į MTTP (mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros) infrastruktūrą ir inovacijas, verslo investicijas ir aplinkosaugos infrastruktūrą. Padedant MVĮ išvengti kreditų krizės, programose buvo įgyvendinamos finansų inžinerijos priemonės (FIP): gražinamos investicijos nukreipiamos įmonėms.

4 ▶ FINANSINĖ PAŽANGA ĮGYVENDINANT SANGLAUDOS POLITIKOS PROGRAMAS

Ataskaitoje valstybėms narėms atlikti mokėjimai identifikuojami kaip patikimiausias turimas duomenų šaltinis, suteikiantis informacijos apie programų įgyvendinimo spartą. Palyginti su ankstesniu 2000–2006 m. programavimo laikotarpiu apibendrinamojoje ataskaitoje pastebima ryški ES 15 šalių ERPF išlaidų delsa: nors mokėjimai dabartiniu programavimo laikotarpiu siekė 46% sutarto biudžeto, mokėjimai tuo pačiu ankstesnio laikotarpio etapu buvo 10% didesni, taigi absoliučiais skaičiais sumažėjimas siekia 10,8 mlrd. eurų. Mokėjimų greitis buvo didesnis ES 12 valstybėse narėse (49%) nei ES 15 valstybėse narėse (45%), nors pirmosios turi mažiau struktūrinių fondų valdymo patirties. Ataskaitoje taip pat pripažįstama, kad pagrindinė vėlavimo priežastis buvo ta, kad programos buvo lėtai pradėdamos programavimo laikotarpio pradžioje. Nepaisant to, nepalankios ekonominės sąlygos, viešųjų pirkimų problemos ir administracinė delsa dar labiau sulėtino vėlesnį įgyvendinimą.

5 ▶ PASIEKIMAI

Ataskaitoje pažymima, kad 2011 m. gerokai padidėjo projektų baigimo koeficientas. Bet įvertinti programų rezultatus ir laimėjimus sunku dėl dviejų veiksnių: riboto baigtų projektų skaičiaus, nes tai sumažina apčiuopiamų rezultatų kiekį, ir informacijos, pateikiamos metinėse įgyvendinimo ataskaitose, trūkumo. Galima padaryti kelias išvadas: regionų konkurencingumo programos pažangesnės nei regionų konvergencijos programos; parama darbo vietų kūrimui (383 000 darbo vietų visu etatu) ir verslo pradžiai (53 000) gerokai padidėjo, tai rodo įgyvendinimo paspartėjimą; įmonių rėmimo projektai buvo skiriami MTTP ir verslo pradžiai – 148 500 investicinių projektų įgyvendino MVĮ, finansuota 14 700 mokslo ir pramonės tyrimų bendradarbiavimo projektų, sukurta beveik 15 000 su MTTP susijusių darbo vietų⁽⁴⁾.

6 ▶ VALSTYBIŲ NARIŲ ATLIEKAMI VERTINIMAI

Vidutinis vertinimų skaičius beveik siekė vieną vienai programai, bet yra didelių skirtumų tarp valstybių narių. Dauguma vertinimų (83%) buvo sutelkta į programų įgyvendinimą ir procedūrų vertinimą, vyravo kokybiniai metodai (53% palyginti su 11% kiekybinių metodų). Vertinimai rodo teigiamus rezultatus MTTP ir inovacijų rėmimo srityse, ypač kalbant apie tinklų kūrimą ir bendradarbiavimą, taip pat remiant verslą. Vertinant vietines plėtros iniciatyvas taip pat nustatyta, kad jos skatina bendradarbiavimą tarp skirtingų vyriausybės lygių ir skatina vietos valdžios įstaigų dalyvavimą. Deja, ataskaitoje nustatyta, kad vertinimo duomenys daugiausia naudojami gana laisvai ir tai atsieta nuo sprendimų priėmimo proceso. Vienintelės Baltijos valstybės sukūrė oficialias procedūras siekiant užtikrinti, kad monitoringo ir įvertinimo sistema prisidėtų prie politikos formavimo proceso.

Galutinės ekspertų tinklo ataskaitos dėl 2007–2013 m. laikotarpio laukiama 2013 m. pabaigoje. Tokios ataskaitos padės Komisijai patenkinti Tarybos ir Parlamento norą kasmet gauti sanglaudos politikos pasiekimų ataskaitas pradėdant nuo 2014 m. Šie duomenys padės kuriant sanglaudos politiką.

(3) ES 15 valstybės: Austrija, Belgija, Danija, Suomija, Prancūzija, Vokietija, Graikija, Airija, Italija, Liuksemburgas, Nyderlandai, Portugalija, Ispanija, Švedija, JK.

(4) Duomenys, pateikti Europos Komisijos strateginėje ataskaitoje ir nacionalinėse strateginėse ataskaitose, šiek tiek skiriasi. Taip yra dėl to, kad kai kurios valstybės narės atnaujino nacionalinių strateginių ataskaitų duomenis.

Bendra vertė:
12 800 000 EUR
ES įnašas:
9 800 000 EUR

▶ ZAGREBAS, KROATIJA

▶ CENTRINĖ ZAGREBO STOTIS

DIDELIS TARPTAUTINIO MAZGO MODERNIZAVIMO PROJEKTAS

Kroatijos sostinė Zagrebas yra svarbiame transeuropinio tinklo (TEN) mazge. Kroatija – tai tiltas tarp šiaurės ir pietų, o jos geležinkeliai susieja Vidurio Europą per Zalcburgą, Zagrebą ir Belgradą su Tesalonikais Graikijoje (TEN koridorius X). Kitas TEN koridorius per Zagrebą sujungia Budapeštą su Adrijos jūros uostu Rijeka. Tai – vienas svarbiausių geležinkelio koridorių Kroatijoje.

Dėl amžiaus ir prastos signalizavimo sistemų būklės šiame maršrute, kuriam daugiau nei 70 metų, traukinių greitis Zagrebo centrinėje stotyje buvo apribotas iki 30 km/val.

ES remiamu modernizavimo projektu nuspręsta atnaujinti signalizavimo ir centralizavimo infrastruktūrą Zagrebo pagrindinės geležinkelio stoties rajone. Šį projektą reikia įgyvendinti prieš atliekant bet kokius tolesnius bėgių arba platformų atnaujinimo darbus.

Modernizavimo darbai padės užtikrinti netrukdomą tarptautinių traukinių eismą Zagrebo stotyje. Taip pat padidės signalizavimo ir centralizavimo įrangos sauga ir patikimumas bei sumažės techninės priežiūros išlaidų. Kartu padidės leidžiamas traukinių greitis ir stoties pajėgumas.

Įgyvendinus šį projektą bus panaikinti dideli maršruto greičio apribojimai, dėl kurių trukdoma tarptautiniam nevaržomam tarptautinių traukinių eismui stotyje. Modernizavimo darbai duos apčiuopiamos naudos 50 000 keleivių, kurie kasdien naudojasi geležinkeliu Kroatijos sostinėje.

Šis projektas padeda didinti linijos pajėgumus ir greitį bei augti nacionaliniams ir tarptautiniams keleivių bei krovinių srautams (46 % krovinių Kroatijos geležinkelių eismo orientuota į eksportą).

Vykdamas modernizavimo darbus atnaujinamos sąsajos su esamomis kaimyninių stočių ir geležinkelio linijų atkarpų sistemomis, tai atvers kelią įvairiems projektams, turintiems pakeisti Kroatijos geležinkelio infrastruktūrą ir koridorius. Darbai bus baigti iki 2013 m pabaigos.

Zrinka Ivanović Kelemen apie Kroatijos geležinkelių infrastruktūrą pakomentavo: „Kroatijos geležinkelių transporto sistema – svarbus tarptautinio geležinkelių tinklo tiltas, ji būtina siekiant sujungti šalies turtingus žemės ūkio regionus su stambiais pramonės ir vartotojų centrais vidurio Kroatijoje. Svarbūs modernizavimo darbai Zagrebo stotyje atvers kelią tolesniam viso tinklo atnaujinimui, o tai bus labai naudinga Kroatijos ekonomikai.“

▶ DAUGIAU INFORMACIJOS
www.hzinfra.hr/homepage

▶ ŠIAURĖS SUOMIJA

▶ ROKUA GEOPARKAS SKATINA TURIZMĄ IR MOKYMAŠI

Rokua geoparkas šiaurės Suomijoje leidžia sugrįžti į ledynmetį ir siūlo unikalų geologijos, gamtos ir kultūros derinį užšalusioje tolimojoje šiaurėje.

Vos 200 km nuo Šiaurės poliaračio esantis Rokua geoparkas – šiauriausias pasaulio geoparkas, o neįprasta jo geologija pastaraisiais metais vilioja vis daugiau lankytojų iš viso pasaulio.

Nuo 2010 metų šis parkas priklauso pasauliniam 91 geoparko tinklui, pusė jo yra Europoje, įskaitant vieną Islandijoje ir du Norvegijoje. Europos geoparkų tinklą sudaro 54 Europos teritorijos, kurios bendradarbiauja siekdamos išsaugoti ir stiprinti geologinį savo paveldą vykdydamos integruotą ir tvarią plėtrą.

Juos visus vienija gebėjimas dalytis patirtimi ir geriausia praktika mokant gamtos mokslų, saugant geologinį paveldą ir remiant tvarų geologinį turizmą.

Nuo geoparko įkūrimo 2010 metais buvo vykdomi įvairūs Europos regionų plėtros fondo finansuojami projektai, padedantys išplėtoti visą parko potencialą. Šie projektai padėjo pristatyti geoparką internete, sukurti jo prekinį ženklą ir plėtoti rinkodarą. Naujausias projektų raundas, kuris tęsis iki 2013 m. pabaigos, apima projektą, kuriuo siekiama sukurti ir suderinti geoparko veiklos modelį ir parengti naują švietimo ir informavimo medžiagą.

Rokua geoparkas užima 1 326 km², jo teritorijoje yra mažesnis Rokua nacionalinis parkas, įkurtas 1956 m. Išskirtiniai Rokua

Bendra vertė:
522 350 EUR
ES įnašas:
261 175 EUR

rajono bruožai yra stulbinančios žemės formos, pvz., ledynmečiu suformuotos ledynų keteros. Parku driekiasi pėsčiųjų ir slidininkų maršrutai.

Pamatyti gamtinių parko stebuklų atvyksta daug lankytojų, o informacijos centre pristatoma paroda, kurioje aprašoma, kaip susidarė geoparko teritorija, ir pristatoma geologija, žmogaus istorija, gamta ir dabartis.

„Parko įkūrimas paskatino turizmą regione“, – sako Rokua geoparko projektų vadovė ir vykdomoji direktorė Vesa Krökki. – „Parkas populiarus jau kurį laiką, bet dabar jį aplanko daugiau žmonių iš viso pasaulio, ne tik įprasti lankytojai iš Suomijos, Vokietijos ir Švedijos.“

▶ DAUGIAU INFORMACIJOS
www.rokuageopark.fi

▶ SPODNJEPOSAVSKA, SLOVĒNIJA

▶ LIGONINĒS ENERGIJOS SISTEMOS PERTVARKYMAS SLOVĒNIJOJE

Bendra vertė:
2 041 000 EUR
ES įnašas:
1 183 000 EUR

Bendroji ligoninė Brežicėse, rytų Slovėnijoje, yra viena seniausių šalyje, įkurta 1872 metais. Joje dirba 300 darbuotojų ir yra daugiau nei 150 lovų, ji regiono, kuriame gyvena daugiau nei 70000 žmonių, bendruomenei teikia visas medicinos paslaugas, o vykdant vyriausybės antikrizinę programą joje buvo įgyvendinta plati išlaidų mažinimo programa, kurioje daugiausia dėmesio skirta energijos vartojimo efektyvumui.

Naudojantis parama iš ES sanglaudos fondo, šešiuose pagrindiniuose ligoninės komplekso pastatuose buvo atlikti renovacijos darbai, padėsiantys taupyti energiją.

Dalyvaujant 2 mln. eurų vertės programoje buvo galima sumontuoti šiluminę lubų, fasadų, sienų ir grindų izoliaciją bei pakeisti stogą. Buvo pakeistos visos durys ir langai, visur sumontuotos energiją taupančios lemputės.

Nauja oro kondicionavimo sistema užtikrins operacinių vėsinimą ir ventiliaciją, o karštas vanduo dabar šildomas naudojant saulės energiją.

Dalis ligoninės energijos tiekimo buvo perjungta prie atsinaujinančių energijos šaltinių, ypač saulės energijos ir šilumos siurblių, kurie išgauna energiją iš gruntinio vandens.

Energetinio efektyvumo didinimo programa ir anksčiau atlikti darbai, pavyzdžiui, katilo keitimas (2006 m.) ir virtuvės atnaujinimas (2008 m.), padarė didelį poveikį. Palyginti su 2005 m., atlikus renovaciją bendras energijos suvartojimas sumažėjo 41%. Visos išlaidos energijai sumažėjo 14% ir dabar sudaro vos 1,44% visų ligoninės eksploatacijos išlaidų.

Be to, ligoninės CO₂ tarša sumažėjo 27%, o vandens sąnaudos – 11%.

Ligoninė ne tik sumažino energijos sąnaudas, bet ir turi patikimesnį energijos šaltinį, kuris užtikrina nenutrūkstamą darbą ir daro minimalų poveikį aplinkai.

Buvo įrengta centrinė energijos valdymo sistema, leidžianti ligoninei nuolat stebėti energijos naudojimą ir jo efektyvumą.

„Investicijos į energijos taupymo priemones ir atsinaujinančius energijos šaltinius pavertė mūsų ligoninės kompleksą visiškai „žalia“ įstaiga ir gerokai sumažino eksploatacijos sąnaudas“, – sakė Brežicų bendrosios ligoninės atstovas Drazen Levojevic.

▶ DAUGIAU INFORMACIJOS

www.sb-brežice.si

▶NAUJIENOS

[NAUJIENOS GLAUSTAI]

▶PRISIJUNGIMAS PER TINKLĄ „YAMMER“

Ar kada nors norėjote, kad būtų efektyvesnis darbo su partneriais metodas nei ilgi susitikimai arba begalinis susirašinėjimas el. paštu? Ar galėtumėte atlikti savo darbą geriau, jei galėtumėte dalytis patirtimi su žmonėmis, kurie susiduria su panašiais iššūkiais?

„RegioNetwork“ – tai internetinė ES regioninės ir miestų politikos srityje dirbančių specialistų bendruomenė. Dalyvauti joje galima nemokamai. Ji suteikia galimybę naudotis įvairiomis funkcijomis, padedančiomis jūsų darbe:

- ▶ burtis į bendradarbiavimo grupes ir kartu siekti konkrečių tikslų;
- ▶ lengvai ieškoti jums aktualios informacijos ir pokalbių bei juos filtruoti;
- ▶ dalytis savo laimėjimais ir susisiekti su kitais panašių interesų turinčiais specialistais;
- ▶ sužinoti įvairias nuomones arba variantus rengiant apklausas.

Tarp ES regioninės ir miestų politikos bendruomenės specialistų, kurie jau naudojami tinklu „RegioNetwork“, yra ryšių pareigūnų iš vadovaujančiųjų institucijų ir vertintojų, kurie vertina veiklos programų poveikį.

Nedelskite ir prisijunkite prie „RegioNetwork“ jau šiandien!

▶DAUGIAU INFORMACIJOS
<https://www.yammer.com/regionetwork>

▶NUOTRAUKŲ KONKURAS „EUROPA MANO REGIONE“

Mes norime išgirsti (ir pamatyti!), kaip ES investicijos naudojamos jūsų vietovėje, ir paminėti projektus, kurie pakeitė vietos bendruomenių gyvenimą.

Norint dalyvauti, jums tereikia nufotografuoti jums žinomą ar jūsų matytą ES paramą gaunantį projektą taip, kad matytusi skelbimų lenta arba informacinis ženklas su informacija apie finansavimą ir ES vėliava.

Tada pasidalykite savo nuotraukomis čia ir gaukite galimybę laimėti 1 000 eurų, kuriuos galėsite išleisti skaitmeninės fotografijos įrangai, ir kelionę dviem į Briuselį 2013 m. spalio mėn. Nuotraukas galima siųsti iki 2013 m. rugpjūčio 23 d. vidurdienio Vidurio Europos laiku.

Šių metų konkurse „Europa mano regione“ priimame ne tik ERPF arba sanglaudos fondo, bet ir kitų ES fondų bendrai finansuotų projektų nuotraukas, jei nuotraukoje yra ES bendro finansavimo įrodymas.

Ar žinojote, kad kiekvienais metais regioninį finansavimą gauna tūkstančiai projektų visoje Europoje? Tai gali būti patys įvairiausi projektai – nuo viešojo transporto tobulinimo iki ekologiškesnio energijos naudojimo arba paramos programos mažoms įmonėms. Sužinokite daugiau apie ES regioninę politiką ir kitus ES fondus.

▶DAUGIAU INFORMACIJOS
https://www.facebook.com/pages/Europe-in-my-Region-Community/243923382392812?sk=app_386310531430573

Mjire Geoghegan-Quinn, už mokslinius tyrimus, inovacijas ir mokslą atsakinga Komisijos narė, kalba renginyje „Novatoriški Europos regionai“ Korke, Airijoje.

NOVATORIŠKŲ EUROPOS REGIONŲ SAVAITĖ

4-oji Novatoriškų Europos regionų savaitė (NERS) vyko Korko universiteto koledže, Korke, Airijoje, birželio 5-7 d. Bendrai organizuojamas „Enterprise Ireland“ ir Europos Komisijos bei remiamas FP7 (tyrimų ir technologinės plėtros septintosios bendrosios programos), šis renginys buvo skirtas regionams ir svarbiam jų vaidmeniui ekonomikoje. Ši aukšto lygio konferencija buvo surengta Airijai pirmininkaujant Europos Sąjungos Tarybai ir sukvietė 500 delegatų iš 20 valstybių, kurie sutelkė savo dėmesį į ES mokslinių tyrimų ir inovacijų bendrosios programos „Horizon 2020“ regioninius aspektus.

Šiame renginyje už mokslinius tyrimus, inovacijas ir mokslą atsakinga Europos Komisijos narė Mjire Geoghegan-Quinn paskelbė 9 Europos prizo už viešojo administravimo inovacijas nugalėtojus pagerbdama labiausiai novatoriškas ir į ateitį orientuotas viešąsias iniciatyvas. Nugalėtojais tapo Kroatijos, Ispanijos, Portugalijos, Slovakijos, Švedijos, Suomijos, JK ir Nyderlandų atstovai. „Šios iniciatyvos įrodo, kad inovacijos verslo pasaulyje neatsiranda savaime ir kad viešasis sektorius, kuris sukuria maždaug pusę ES bendrojo vidaus produkto, taip pat atneša permainų“, – sakė Komisijos narė.

▶ DAUGIAU INFORMACIJOS
<http://wire2013.eu/>

2-OJI EUROPOS BENDRADARBIAVIMO DIENA: TAPK JOS DALIMI!

Praėjusiais metais Europos bendradarbiavimo dienos kampanija pasiekė tūkstančius Europiečių, dalyvavusių viename iš 281 vietinio renginio, vykusio 36 šalyse. Sulaukus tokios sėkmės, kampanija bus kartojama ir šiais metais. Koordinuojant programai INTERACT ir remiant Europos Komisijai, Europos Parlamentui ir Regionų komitetui, visos bendradarbiavimo programos kviečiamos dalyvauti pagerbiant žmones, kurie kartu dirba nepaisydami sienų. Įvairiuose vietiniuose renginiuose programos linksmi ir prieinami pristatys geriausių dabartinio programavimo laikotarpio projektų rezultatus, kad visi piliečiai galėtų dalyvauti teritorijų bendradarbiavime. Šiais metais galime tikėtis Europos filmų festivalių, universitetų varžybų, koncertų, maisto degustacijų ir dar daugiau! Pagrindinė kampanijos diena bus 2013 m. rugsėjo 21 d., bet renginiai vyks visą rugsėjį. Jei norite dalyvauti, sekite kampaniją socialiniuose tinkluose „Facebook“, „Twitter“ arba specialioje kampanijos interneto svetainėje.

▶ DAUGIAU INFORMACIJOS
www.ecday.eu

▶ OPEN DAYS 2013

EUROPOS REGIONAI IR MIESTAI KYLA Į 2020 M.

OPEN DAYS, sėkmingas kasmetinis forumas, kurį kartu rengia Regioninės ir miestų politikos generalinis direktoratas, šiais metais vyks spalio 7-10 dienomis, jo šūkis bus „Europos regionai ir miestai kyla į 2020 m.“.

Pakitę prioritetai, pakitusios temos

2014-2020 metais sanglaudos politikai teks įveikti dabartinės ekonominės situacijos iššūkius ir atitikti strategijos „Europa 2020“ prioritetus. Ji turės labiau remtis ES regionų ir miestų stiprybėmis ir tvariai nukreipti savo investicijas į augimą skatinančius projektus. Siekiant atspindėti tokio pokyčio poreikį ir svarbą prieš prasidedant naujam programavimo laikotarpiui, renginio OPEN DAYS 2013 pagrindinės temos bus tokios:

- ▶ Permainų valdymas 2014-2020 m;
- ▶ Sinergija ir bendradarbiavimas;
- ▶ Iššūkiai ir sprendimai.

Seminarai/debatai: organizatoriai ir turinys

Komisija, Regionų komitetas, 200 regionų 25 regioninėse partnerystėse bei kiti partneriai Briuselyje surengs šimtą seminarų / debatų ir du susijusius renginius. Be to, planuojama, kad nuo rugsėjo iki lapkričio visoje Europoje vyks beveik 400 vietinių renginių.

- ▶ **Permainų valdymas 2014-2020 m.:** šiai temai skirtas sesijas daugiausia organizuoja Komisijos ekspertai, jos bus skirtos naujoms 2014-2020 m. programavimo laikotarpio ypatybėms, pvz., *vykdymo programai arba bendrųjų veiksmų planams*.
- ▶ **Sinergija ir bendradarbiavimas:** seminaruose/debatuose bus ieškoma būdų sinergijai tarp įvairių ES, nacionalinių ir regioninių politikos krypčių bei fondų užtikrinti.

Kiekvieną spalį į daugiau nei 100 OPEN DAYS seminarų, debatų, parodų ir tinklo kūrimo renginių atvyks maždaug 6 000 dalyvių.

- ▶ **Iššūkiai ir sprendimai:** populiariausiai iš trijų temų skirtingose sesijose bus keičiamasi idėjomis, kaip praktiškai spręsti bendrus regionų ir miestų iššūkius, pvz., *jaunimo nedarbą, demografinius pokyčius ir mobilumą*.

Specialūs susiję renginiai, skirti trečiajai temai, neapsiribos ES sienomis ir sutelks dėmesį į ES ir pasaulinių ekonomikų bendradarbiavimą regioninės politikos srityje, tai bus „Aštuntasis ES ir Kinijos bendradarbiavimo regioninės politikos srityje aukšto lygio seminaras“ ir „ES ir Japonijos tvarios miestų plėtros programų mainai“.

OPEN DAYS universitetas ir meisteriško kursų programa

OPEN DAYS universitetas, organizuojamas Komisijos ir Regioninių studijų asociacijos, pristato naują regionų ir miestų plėtrai skirtą tyrimą. Tai leis mokslininkams ir praktiniams darbuotojams keistis nuomonėmis ir išbandyti naujas mokslines idėjas. Aštuntojo universiteto seminarai daugiausia bus skirti trečiam teminiam prioritetui, konkrečiai tokioms temoms kaip urbanistiniai klausimai, valdymas ir inovacijų politika.

**OPEN
DAYS**

Vienas iš OPEN DAYS 2013 akcentų bus pirmą kartą rengiama *Meistriškumo kursų programa*. Ji suburs iki 75 regionine politika besidominčių studentų ir karjerą pradedančių tyrinėtojų iš ES ir ne ES šalių. Jiems bus parengta speciali programa, kurioje dalyvaus žinomi mokslininkai. Į pradžios sesiją, per kurią bus apibūdintos neseniai atliktos politikos reformos priežastys ir rezultatai bei jos ateitis po 2020 m., galės registruotis visi OPEN DAYS dalyviai.

Paroda „100 ES miesto sprendimų“

Planuojama surengti parodą „100 EUrban solutions“ („100 ES miesto sprendimų“), kurios eksponatai bus demonstruojami Regionų komiteto ir įvairių regioninių partnerių kabinetuose, o juos susies lauke eksponuojama dalis. Parodą rengia Regioninės ir miesto politikos generalinis direktoratas. Parodoje bus pristatomi įkvėpiančios miestų plėtros projektai iš visos ES. Informacijos apie parodą galima rasti specialioje interneto svetainėje, kuri bus pasiekama nuo 2013 m. vidurio.

PRAKTINĖ INFORMACIJA

REGISTRACIJOS INTERNETU PRADŽIA
2013 m. liepos 8 d.

KONTAKTAI

Europos Komisija – regio-opendays@ec.europa.eu
Regionų komitetas – opendays@cor.europa.eu

SEKITE MUS SOCIALINĖJE ŽINIASKLAIDOJE:

„Twitter“ sekite @EU_Regional ir @EU_CoR naudodami teminę žymą #euopendays

„Flickr“: <http://www.flickr.com/photos/opendays/>

► DAUGIAU INFORMACIJOS

OPEN DAYS 2013 interneto svetainė:

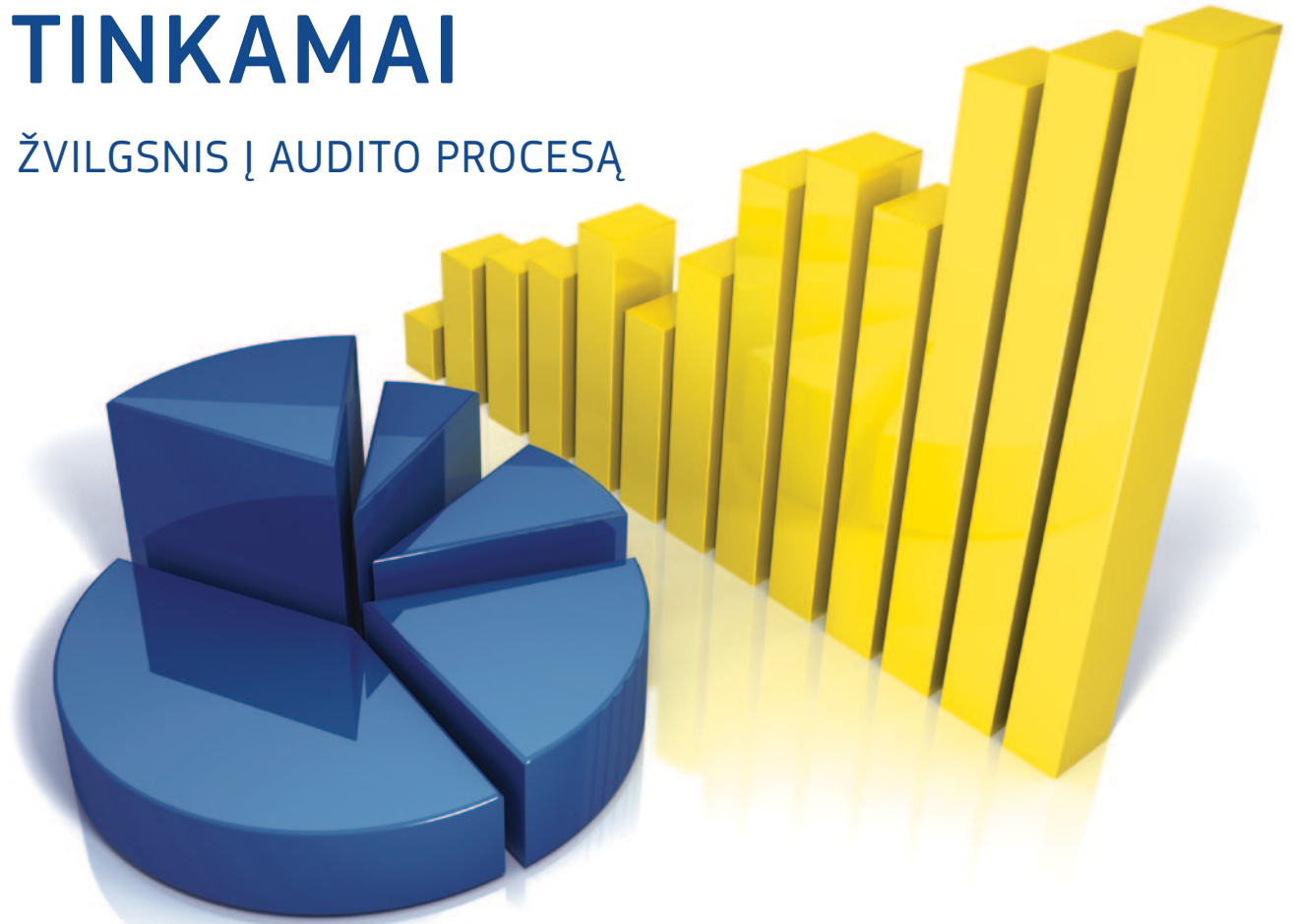
www.opendays.europa.eu

Regioninių studijų asociacija:

<http://www.regionalstudies.org/news/article/open-days-2013>

▶ UŽTIKRINIMAS, KAD ES FONDAI PANAUDOJAMI TINKAMAI

ŽVILGSNIS Į AUDITO PROCESĄ

Sanglaudos politikos lėšos 2007–2013 m. laikotarpiu sudaro vidutiniškai trečdalį ES biudžeto – maždaug 350 mlrd. eurų. Daugiausia iš šios sumos tenka regioninei politikai. Siekdamas užtikrinti, kad lėšos būtų panaudojamos tinkamai, Europos Komisija ir nacionalinės institucijos atlieka jungtinį auditą, kuris per pastaruosius metus leido pasiekti reikšmingų rezultatų.

Vienas iš pagrindinių sėkmingos sanglaudos politikos veiksnių yra decentralizuotas požiūris ir pasitikėjimas projekto valdymu regioniniu bei vietos lygiu, kuriame jis gali būti efektyviausias.

Nors šis požiūris svarbus siekiant valstybėms narėms efektyviai suteikti ES pagalbą ir sumažinti regioninės bei socialinės raidos skirtumus, padidėja dalyvaujančių institucijų skaičius ir pailgėja valdymo grandinė. Todėl turi būti taikomos ir nuolat stebimos efektyvios kontrolės sistemos.

Išlaidų programų priežiūra ir užtikrinimas, kad šios lėšos būtų išleistos tinkamai ir laikantis taisyklių, yra svarbiausias audito komandų tikslas ne tik nacionaliniu, bet ir ES lygiu.

Bendra atsakomybė

Sanglaudos politikos išlaidas bendradarbiaudamos valdo Komisija ir 27 valstybės narės pagal sistemą, vadinamą pasidalijamuoju valdymu. Tinkamo lėšų naudojimo tvarkymą ir kontrolę dalijasi dvi šalys.

Svarbus sanglaudos politikos finansavimo elementas – decentralizavimas: valstybės narės ir regionai atlieka pagrindinį vaidmenį sprenddami, kaip lėšas reikėtų naudoti, ir prisiima atsakomybę, kad jos būtų tinkamai tvarkomos.

Kad šis bendradarbiavimas būtų efektyvus, Komisijos specialistai suteikia aukšto lygio mokymą ir patarimus siekdami

VIEŠIEJI PIRKIMAI IR TINKAMUMAS – ERPF IR SANGLAUDOS FONDO PROGRAMŲ KLAIDŲ SKAIČIAVIMAS

Klaida yra bet koks sanglaudos politikos lėšų naudojimo taisyklių pažeidimas. Tačiau klaida nereiškia, kad lėšos pradingo, buvo prarastos arba iššvaistytos. Klaida nereiškia sukčiavimo.

Klaidos iš esmės yra netyčinės, o sukčiavimas yra sąmoninga apgaulė. Įtarimai sukčiavimu susiję tik su nedidele procentine sanglaudos politikos lėšų dalimi (0,26% 2000-2006 m.).

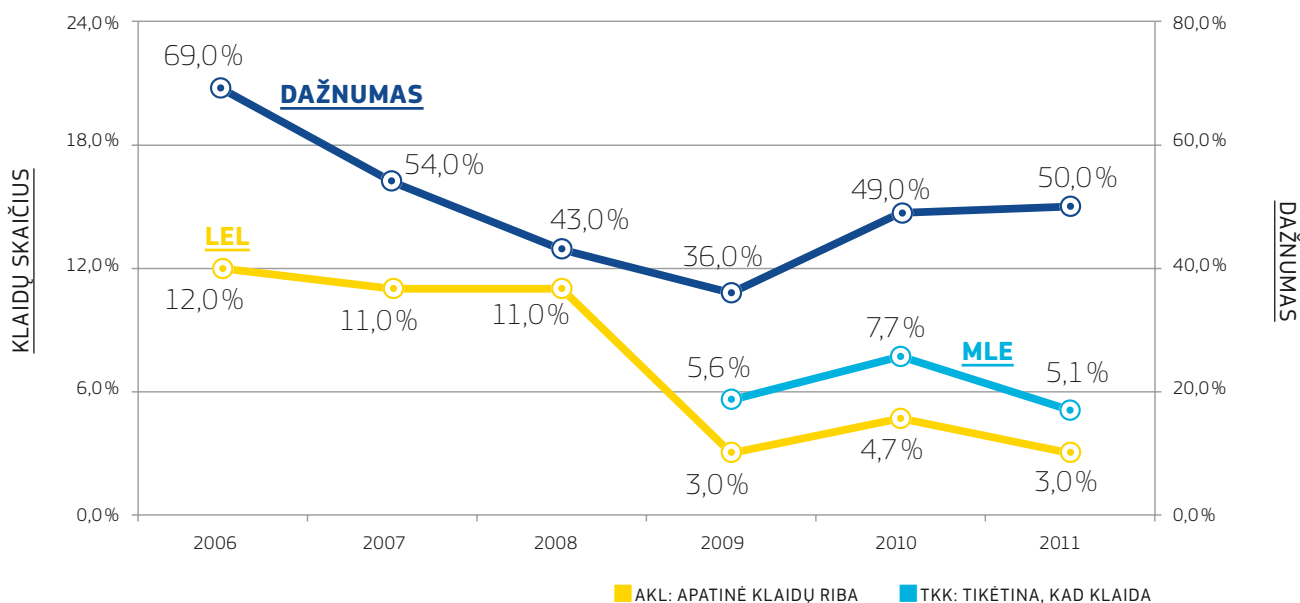
Kalbant apie ERPF ir sanglaudos fondą, klaidų dažniausiai aptinkama viešųjų pirkimų ir tinkamumo srityse. Remiantis Europos Audito Rūmų metinėmis ataskaitomis, yra tokių tipų klaidų:

- ▶ viešieji pirkimai – 44% kiekybiškai vertinamų klaidų 2011 m. (2006-2010 m. vidurkis – 40%);
- ▶ tinkamumas – 56% kiekybiškai vertinamų klaidų 2011 m. (2006-2010 m. vidurkis – 60%).

Dažniausios klaidos naudojant ERPF ir sanglaudos fondo lėšas:

- ▶ Viešųjų pirkimų srityje: netinkamas pasiūlymų įvertinimas, konkurso nebuvimas arba netinkamos paraiškų pateikimo procedūros.
- ▶ Tinkamumo srityje: netinkamas projektų pasirinkimas arba netinkamų išlaidų deklaravimas, įskaitant išlaidas, patirtas prieš įtraukiant projektą į bendrai finansuojamas programas (projektų vykdymas atgaline data).

▶2006-2011 m. sanglaudos rezultatai (ERPF, sanglaudos fondas, ESF) pagal Audito Rūmų pranešimą

užtikrinti, kad visi finansavimo programų dalyviai teisingai suprastų taikytinas taisykles. Be to, reikalinga efektyvi kontrolė, kad būtų aptikti ir ištaisyti visi pažeidimai bei užkirstas kelias mėginimams sukčiauti.

Būdingas pavojus

Programas pateikia daug organizacijų, yra daug įvairių projektų, todėl atsiranda klaidų pavojus.

Audito ir kontrolės funkcija yra pagrindinė finansavimo proceso dalis, užtikrinanti, kad visos klaidos būtų aptiktos laiku. Surastos klaidos ištaisomos ir apsaugomas ES biudžetas.

Valdymo ir kontrolės sistemos valstybės narės sukūrė siekiamas užtikrinti, kad būtų laikomasi finansavimo taisyklių ir įgyvendinami atitinkamos programos politikos tikslai.

Kaip pranešė Europos Audito Rūmai (žr. laukelį), 2011 m. Komisija reikšmingai sumažino klaidų skaičių, palyginti su ankstesniu programų įgyvendinimo laikotarpiu (2006-2008 m.), ir toliau dedamos pastangos siekiant išlaikyti teigiamus pokyčius. Tai tapo įmanoma dėl glaudaus bendradarbiavimo ir koordinavimo su audito institucijomis siekiant laiku nustatyti problemas ir surasti sprendimą nacionaliniu lygiu, veiksmus dėl rizikingiausių programų ir (arba) valstybių narių bei dėl griežto Komisijos požiūrio į sisteminį išmokų nutraukimą ir sustabdymą bei prireikus atliekamas finansines pataisas. ▶▶

„Komisija yra atsakinga už ES biudžeto įgyvendinimą. Struktūrinių fondų srityje programos įgyvendinamos pagal pasidalijamojo valdymo sistemą, kai Komisija su valstybėmis narėmis bendrai atsako už tai, kad ES finansavimas būtų naudojamas tinkamai.

50 mūsų auditorių kiekvienais metais atlieka apie 90 patikrinimų. Nacionalinėms audito komandoms teikiame, mūsų nuomone, vertingas mokymo paslaugas ir konsultacijas.

Kaip ECA pažymėjo per praėjusiais metais Vilniuje vykusį kolegų grupės susitikimą, kuriame dalyvavo visos audito institucijos, audito institucijų atsiliepimai parodė teigiamus ir bendradarbiavimu pagrįstus ryšius, palaikomus su mūsų kolegomis valstybėse narėse, užtikrinančius, kad mokesčių mokėtojų pinigai būtų naudojami tinkamai ir efektyviai.“

Lena Andersson Pench – Audito direktorė, Regioninės ir miestų politikos generalinis direktoratas, Europos Komisija

Klaidų skaičiaus sumažinimas iki nulio tikriausiai yra nerealus tikslas arba jam pasiekti reikėtų pernelyg didelių administravimo sąnaudų. Tačiau aptikusi pažeidimų Komisija laikosi „klaidų netoleravimo“ požiūrio.

Audito pasirinkimas taikant rizikos įvertinimą

Esant 27 nacionalinėms administracijoms (įstojus Kroatijai bus 28), šimtams tūkstančių projektų ir daug regioninio bei vietinio valdymo lygių, Briuselyje dirbanti Europos Komisijos audito komanda turi atidžiai pasirinkti, kam skirti savo laiką ir išteklius; tai nusprendžiama įvertinus riziką.

Šį procesą atlieka kiekvienas su struktūriniais fondais susijęs Komisijos departamentas, nustato rizikingiausias programas ir regionus, kur turėtų būti sutelkti ištekliai, atsižvelgdamas į nacionalines audito strategijas, galimybes ir rezultatus.

Kaip parodė pirmiau aptarta patirtis, dauguma klaidų padaroma viešųjų pirkimų ir tinkamumo srityje, todėl joms būtina skirti ypatingą dėmesį.

Riboti ištekliai

Šis atrankinis požiūris svarbus, nes Komisijos audito ištekliai yra riboti. Vien tik Regioninės ir miestų politikos generaliniame

direktorate 2007–2013 m. laikotarpiu buvo vykdoma 317 veiklos programų, o generaliniame direktorate dirba tik 50 auditorių, kurie rūpinasi regioninės politikos struktūriniais fondais. Be to, reikia daug išteklių koordinuojant, sprendžiant horizontaliuosius klausimus, palaikant ryšius su Europos Audito Rūmais, sprendžiant teisinius klausimus, aiškinantis mokėjimo nutraukimo/išankstinio sustabdymo atvejus ir vykdymo procesą.

Audito veikla

Finansavimo programos yra daugiametės (2007–2013 m.), todėl kontrolė ir auditas atliekami prieš išleidžiant lėšas, jas leidžiant ir išleidus – visą septynerių metų laikotarpį.

Metodas, kai naudojama atrankinė rizika pagrįsta audito strategija derinama su nacionalinių audito komandų mokymu, pasirodė efektyvus.

Be kitų audito tipų, auditoriai iš Regioninės ir miestų politikos generalinio direktorato 2009–2012 m. atliko daugiau kaip 160 operatyvių audito misijų, siekdami patikrinti nacionalinių audito institucijų atlikto audito patikimumą. Be to, darbas su nacionalinėmis audito komandomis padeda didinti supratimą, tikslinių audito institucijų galimybes ir reikšmingai gerinti jų darbo kokybę bei rezultatų patikimumą (žr. toliau).

Šis procesas taip pat padeda mažinti klaidų skaičių vidutinės trukmės laikotarpiu didinant kompetenciją nacionaliniu lygiu.

Pagrindiniai valdymo ir kontrolės sistemos dalyviai

Bet kurios programos vadovaujančioji institucija yra pirmasis kontrolės lygmuo nacionaliniu arba regioniniu lygiu ir yra atsakinga už tai, kad programa būtų efektyviai ir tinkamai įgyvendinta.

Ši institucija turi patarti, ką naudos gavėjams daryti siekiant įvykdyti finansavimo reikalavimus, ir atlikti vidinę kontrolę, kad patikrintų, ar naudos gavėjų nurodytos išlaidos yra tvarkingos.

Esminė atsakomybė – stebėti, kaip programa įgyvendinama, patikrinti dokumentus, pvz., sąskaitų sąrašus ir ataskaitas, kurias prie mokėjimo reikalavimų prideda projekto iniciatoriai, bei Komisijai išsiųsti metines efektyvumo ataskaitas.

Antrasis esminis valstybės narės kontrolės lygmuo yra tvirtinančioji institucija, kuri turi patvirtinti Komisijai, kad deklaruojamos kompensuotinos sumos yra tikslios ir atitinka taikytinas Bendrijos bei nacionalines taisykles.

Veiklos programos audito institucija pirmiausia yra atsakinga už užtikrinimą, kad būtų atliktas auditas siekiant patikrinti, ar efektyviai veikia programos valdymo ir kontrolės sistema; pagal tinkamą pavyzdį kartu patikrinamos operacijos ir deklaruotos išlaidos.

Tolesniu lygmeniu auditą atlieka ES institucijos, kad patikrintų bendrą nacionalinių kontrolės sistemų veikimą. Tačiau auditas negali kompensuoti neefektyvios pirmojo lygmens kontrolės arba patikrinimo prieš tvirtinant išlaidas, todėl darbas nacionaliniu lygiu labai svarbus.

Bendrojo audito samprata – pasitikėjimas nacionaliniu auditu

Nuo 2009 m. iki 2012 m. Regioninės ir miestų politikos generalinis direktoratas skyrė daug audito išteklių, kad būtų patikrintas ir įvertintas 41 nacionalinės audito institucijos, atsakingos už daugiau kaip 96% ERPF finansavimo, patikimumas.

Žinojimas, kad nacionalinės valdymo ir kontrolės sistemos efektyvios, leidžia Komisijai sutelkti savo santykinai ribotus audito išteklius ten, kur labiausiai reikia.

Atlikus šį įvertinimą nustatyta, kad 15 šių audito institucijų 51 patikrinta programa atitinka būtinus standartus, todėl jos yra mažos audito svarbos. Todėl Regioninės ir miestų politikos generalinis direktoratas visiškai realizavo bendrojo audito sampratą (šių programų atžvilgiu) pagal EB reglamentus (EB) reglamento Nr. 1083/2006 73 straipsnis).

Sprendimas pasitikėti nacionalinės audito institucijos pateikta audito išvada nekliaud Komisijai ateityje atlikti operatyvaus šių programų audito.

Generalinio direktorato audito procesas leido reikšmingai patobulinti audito institucijų darbą ir kartu sumažino patikrintų audito institucijų kontrolės riziką; tai parodė sumažėjęs klaidų skaičius.

Be to, šiose audito rekomendacijose reikalaujama, kad kai kurios audito institucijos daugiau dėmesio skirtų specifinėms žinomos rizikos sritims, pavyzdžiui, viešiesiems pirkimams, finansinėms priemonėms ir valstybės paramai.

Komisija audito institucijoms pateikė specialių rekomendacijų, pvz., teminius kontrolinius sąrašus arba audito programas (sistemų auditas, finansinės priemonės), kurios padės suvienodinti šiose didelės rizikos srityse taikomus audito būdus.

Bendras vidinių audito išteklių naudojimas

Kad būtų kuo geriau išnaudoti Komisijos audito ištekliai, kitose finansavimo srityse gauta patirtis, pvz., darbas ir žuvininkystė (Darbo, socialinių reikalų ir įtraukties bei Jūrų reikalų ir žuvininkystės generaliniai direktoratai), sujungiama glaudžiau bendradarbiaujant.

Tikslas yra padidinti audito komandų bendradarbiavimą pasidalijant rizikos įvertinimą, audito planus ir išteklius. Tai leis kartu atlikti pasirinktų sričių auditą.

Veiksmai – Mokėjimo nutraukimo komitetas

Kai aptinkama problemų, Komisija gali imtis laipsniškų veiksmų, kad būtų apsaugotos ES lėšos. Tai gali prasidėti įspėjamaisiais laiškais ir baigtis išmokų sustabdymu, rodančiu, kad būtinos finansinės pataisos.

Reikalus, susijusius su Regioninės ir miestų politikos generaliniu direktoratu, kas savaitę stebi vidinis Mokėjimo nutraukimo komitetas. Jis visais atvejais gali veikti greitai ir nuosekliai, nepaisant to, ar problemą nustatė Komisijos, ar valstybių narių auditoriai.

Komitetas stebi esamus atvejus, nagrinėja probleminius atvejus ir užtikrina sprendimų priėmimą laiku. Visas valstybes nares jis traktuoja vienodai. ▶▶

STRUKTŪRINIJOSE FONDUOSE NUSTA- TYTŲ SUKČIAVIMO ATVEJŲ PAVYZDŽIAI

- ▶ Klaidinga deklaracija arba klaidingi dokumentai – klaidingi arba suklastoti dokumentai, patvirtinamųjų dokumentų trūkumas.
- ▶ Dvigubas finansavimas – tyčinės sutampančios išlaidos iš dviejų fondų.
- ▶ Interesų konfliktas – neatskleistas finansinis suinteresuotumas operacija arba sutartimi.
- ▶ Viešųjų pirkimų taisyklių pažeidimas – projektai sąmoningai finansuoti nesilaikant ES ir nacionalinių taisyklių.
- ▶ Veiksmai neatlikti, nebaigti arba atlikti nesilaikant taisyklių.

2012 m. Komiteto sprendimai paveikė 136 programas – pateikti 189 įspėjimai arba nutrauktos tų programų išmokos. Buvo parašyti 66 prieš sustabdant išmokas išsiunčiami laiš- kai, o tai reiškia, kad programos yra per vieną žingsnį nuo ofi- cialaus sprendimo sustabdyti išmokas. Iš šių 189 įspėjimų arba nutraukimų 119 atvejų buvo išspręsta iki metų pabaigos. 2012 m. priimti 2 išmokų sustabdymo sprendimai.

Kaip nurodyta anksčiau, norint sumažinti regioninės politikos klaidų skaičių, svarbu ryžtingai nutraukti išmokas.

Naujosios valstybės narės

Naujoms valstybėms narėms svarbu suteikti įgūdžių ir gebė- jimų tinkamai naudoti lėšas ir atlikti auditą. Tam būtina sutelkti pajėgumus, o artėjant Kroatijos įstojimui Komisija glaudžiai bendradarbiauja su nacionalinėmis audito koman- domis, kad jos gerai susipažintų su procesais.

2014-2020 m. – patobulinta įgyvendinimo sistema

Per 2014-2020 m. programų įgyvendinimo laikotarpį Komisija nori sumažinti dalyvaujančių institucijų skaičių. Siūloma vals- tybėms narėms suteikti dar daugiau atsakomybės ir didesnę atskaitomybę už tinkamą finansavimo naudojimą.

Komisija toliau pasitikės efektyviau dirbančių nacionalinių institucijų auditu ir daugiau dėmesio sutelks į silpnesniųjų audito operacijas.

Nustačiusi problemų Komisija ir toliau nutrauks bei taisys mokėjimus, kai būtina, ir sulaikys iki 10% tarpinių mokėjimų, kol bus tinkamai patvirtintos metinės programos sąskaitos.

Be to, administracinę naudos gavėjų našta visais lygiais sumažins elektroninis duomenų valdymas; jis padės suma- žinti klaidų skaičių ir supaprastinti sąnaudų skaičiavimą.

Sanglaudos politikos sukčiavimo prevencija

Svarbu, kad vadovaujančiosios institucijos tinkamai valdytų sukčiavimo riziką: ją įvertintų ir taikytų prevencijos, aptikimo bei taisymo priemones.

Apgaulė neabejotinai yra slapta ir nematoma, todėl gali būti neaptikta ir neužfiksuota. Bendrųjų išlaidų požiūriu jos povei- kis mažas, o vis didėjantis kontrolės ir stebėjimo priemonių efektyvumas padeda tai patikrinti. Komisija skatina valstybes nares absoliučiai netoleruoti sukčiavimo.

Pagal dabartines nuostatas valstybės narės kas ketvirtį Europos kovos su sukčiavimu biurui (OLAF) turi pranešti apie pažeidimus, susijusius su didesne nei 10000 eurų suma, bei nurodyti įtarimus dėl sukčiavimo.

Kartą per metus valstybės narės turi pateikti Komisijai visų per praėjusius metus atliktų pataisų bendruosius skaičius, įskaitant tas pataisas, kurios per mažos, kad apie jas būtų pranešama OLAF.

Sukčiavimo požymiai

Komisija sudarė pavojaus, arba sukčiavimo, požymių rinkinį, kuriame pabrėžiamos situacijos, kai yra pažeidimų arba įta- riamo sukčiavimo pavojus. Nurodyta apie 20 įprastų ir pasi- kartojančių sukčiavimo veiksmų planų tipų. Jie susiję su sutarčių ir viešųjų pirkimų procesu, darbo sąnaudomis ir konsultavimo paslaugomis.

Tai, pavyzdžiui, gali apimti pirkinio padalijimą į segmentus, kad būtų išvengta privalomų konkurencingo pasiūlymo slenksčių. Kitas pavojaus simbolis gali būti sutartį pasirašan- tis darbuotojas, turintis pašalinių interesų dėl bendro opera- cijos finansavimo. Tai gali sukelti interesų konfliktą.

Rizikos įvertinimas

Remdamasis rizikos įvertinimu OLAF sukūrė sukčiavimo rizikos įvertinimo metodiką. Šis įvertinimas leido nacionalinėms institucijoms ir OLAF nustatyti keletą įtartinų sukčiavimo atvejų ir pradėti tyrimą.

Pagalba valstybėms narėms dėl sukčiavimo prevencijos ir aptikimo

Komisija vadovaujančiosioms institucijoms nuo 2013 m. pasiūlys savanoriškai naudoti specialią savo sukurtą duomenų analizės priemonę, vadinamą ARACHNE, kad būtų nustatyti projektai, kuriems gali grėsti sukčiavimo pavojai. ARACHNE yra rizikos įvertinimo priemonė, galinti padidinti projekto pasirinkimo efektyvumą, valdymo patikrinimą ir pagerinti sukčiavimo prevenciją ir aptikimą. Priemonė bus laipsniškai pateikiama 2013 m.

Jungtinė kovos su sukčiavimu strategija

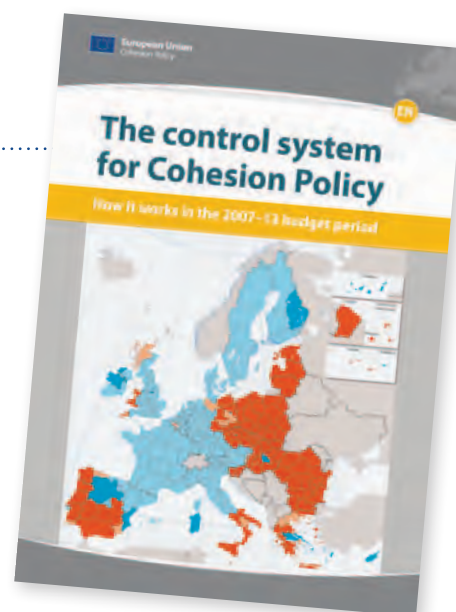
Komisijos regioninės politikos, darbo ir žuvininkystės tarnybos (Regioninės ir miestų politikos, Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties bei Jūrų reikalų ir žuvininkystės generaliniai direktoratai) atlieka svarbų vaidmenį saugodamos ES nuo galimo sukčiavimo bei sukūrė jungtinę kovos su sukčiavimu strategiją.

Šioje strategijoje dėmesys sutelkiamas į sukčiavimo prevenciją, bet atsižvelgiama ir į kitus holistinio požiūrio aspektus, būtinus norint sėkmingai kovoti su sukčiavimu. Strategijoje sutelkiami visi išteklių ir taikomas veiksmų planas su operatyvinėmis priemonėmis.

Jungtinio plano strateginis tikslas – pagerinti sukčiavimo rizikos įvertinimą ir informuotumą apie sukčiavimą, valstybėms narėms suteikiant patarimų bei pagalbą.

Šios analizės derinys su OLAF veiklos patirtimi leidžia gauti vertingos informacijos, padedančios institucijoms, atsakingoms už ES lėšų tvarkymą, užkirsti kelią sukčiavimui ir jį aptikti.

Pripažįstama, kad nuodugnus galimų sukčiavimo veiksmų tyrimas veikia kaip kelio sukčiavimui užkirtimo priemonė. Galimybės sukčiauti atėmimas yra ekonomiškiausias būdas sumažinti sukčiavimo poveikį visuomenei.

▶ DAUGIAU INFORMACIJOS

Pasiekama 22 kalbomis

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/presenta/audit2009/audit2009_lt.pdf

▶ KOMPROMISINIS AKTAS

VALSTYBĖS PAGALBOS KONTROLĖ IR REGIONINĖ POLITIKA

Frankfurto oro uosto raida, Vokietija.

Pagalbos ES valstybėms taisyklės šiuo metu yra iš esmės taisomos. Iki 2013 m. pabaigos beveik visos valstybės pagalbos taisyklės, rekomendacijos ir sistemos bus pakeistos naujomis taisyklėmis, apimančiomis įprastus suderinamumo kriterijus. Šis valstybės pagalbos modernizavimo procesas suteikia galimybę toliau vienodinti valstybės pagalbos taisykles ir sanglaudos politiką bei taisykles supaprastinti. Nauji įstatymai padės sukurti tinkamą pusiausvyrą tarp augimo ir užimtumo strategijos „Europa 2020“ bei poreikio apriboti konkurencijos suvaržymus.

Bendrai finansuojamiems projektams taikomos valstybės pagalbos taisyklės

ES regioninės politikos pagrindinė funkcija – siekti, kad valstybės narės ir (arba) regioninės institucijos pasirinktų finansavimo projektus, prisidedančius prie socialinės ir ekonominės sanglaudos jų teritorijose. ES finansavimas valstybėms narėms pasiekiamas taikant pasidalijamąjį valdymą ir jis valstybės paramos tikslais traktuojamas kaip nacionaliniai ištekliai. Todėl bendrai finansuojami projektai turi atitikti valstybės paramos taisykles.

Kurdamos programas ir projektus valstybės narės turi nepamiršti, kad jie įgyvendinami pagal valstybės paramos taisykles.

Valstybės paramos modernizavimo tikslai

Atsižvelgiant į „Europa 2020“ darbotvarkę, skirtą darbo vietoms ir augimui, vykstančio valstybės paramos modernizavimo proceso tikslas teikti gerai paruoštą pagalbą, skirtą rinkos veikimo sutrikimams ir bendriems Europos tikslams, sutelkiant dėmesį į atvejus, darančius didžiausią poveikį vidaus rinkai, kad būtų supaprastintos valstybės paramos taisyklės ir užtikrintas spartesnis sprendimų priėmimo procesas.

Tuo tikslu bendruosius valstybės paramos suderinamumo principus siekiama įgyvendinti visose valstybės paramos taisyklėse, rekomendacijose ir sistemose. Bendrieji principai apima patikrinimus, kuriais siekiama užtikrinti, kad:

- ▶ pagalba būtų skirta bendram tikslui;
- ▶ būtų įrodytas rinkos veikimo sutrikimas;
- ▶ pagalba turėtų realų skatinamąjį poveikį;
- ▶ būtų apsiribota tuo, kas būtina;
- ▶ būtų pasirinkta tinkamiausia pagalbos priemonė.

Regioninės pagalbos rekomendacijų apžvalga

Įgyvendinant regioninę politiką, svarbios visos valstybės paramą reglamentuojančių įstatymų sritys. Tačiau neabejotina, kad

regioninės paramos rekomendacijos ypač svarbios, nes išdėstomos taisyklės, pagal kurias įvertinama valstybės parama, skirta skatinti labiau atsilikusių sričių ekonominę plėtrą.

Europos Komisijos konkurencijos generalinis direktoratas paskelbė pirmąjį naujų regioninės paramos rekomendacijų projektą. Jį ketinama priimti 2013 m. vasarą. Naujos taisyklės turėtų būti pradėtos taikyti 2014 m.

Regioninės paramos rekomendacijų projekte yra daug sanglaudos politikos priemonių supaprastinimų, palyginti su kitos regioninės paramos reikalavimais. Visų pirma, pripažįstama, kad Europos fondų kontekste apibrėžtos regioninės plėtros strategijos prisideda prie bendro tikslo. Be to, atsižvelgiama, kad regioninės paramos žemėlapyje esančiuose regionuose yra rinkos veikimo sutrikimų. Projekte numatoma, kad nebereikia papildomai tikrinti paramos priemonės tinkamumo, kai parama / projektas įgyvendina veiklos programą.

Kaip atsižvelgti į Europos teritorinio bendradarbiavimo specifiškumą

Europos teritorinis bendradarbiavimas yra vienas iš sanglaudos politikos tikslų; juo siekiama stiprinti tarptautinį, tarpvalstybinį ir tarpregioninį bendradarbiavimą. Europos teritorinio bendradarbiavimo ypatybė ta, kad dalyvauja partneriai bent iš dviejų šalių, todėl kyla daug praktinių sunkumų siekiant užtikrinti, kad programos atitiktų valstybės paramos reikalavimus.

Todėl džiaugiamasi, kad pasiūlytomis naujomis regioninės paramos rekomendacijomis siekiama pašalinti šiuos sunkumus nustatant projektų bendros pagalbos ribas. Tai leis nustatyti vienodą programų paramos intensyvumą visiems Europos teritorinio bendradarbiavimo projekto partneriams, įskaitant verslo įmones.

Naujas bendrasis bendrosios išimties reglamentas

Bendrojo bendrosios išimties reglamento apžvalga yra kita svarbi valstybės paramos modernizavimo dalis. Reglamentas yra svarbi priemonė siekiant supaprastinti valstybės paramos taisyklių taikymą, nes projektų pagalbai nereikalingas valstybės paramos leidimas, jeigu ji atitinka bendrojo bendrosios išimties reglamento taisyklės.

Komisija neseniai paskelbė pirmąjį naujo bendrosios išimties reglamento projektą. Naują bendrosios išimties reglamentą ketinama priimti 2013 m. arba 2014 m. pradžioje.

Nauja tyrimų plėtros ir inovacijų sistema

Valstybės paramos, skirtos tyrimų plėtrai ir inovacijoms, sistema labai svarbi siekiant užtikrinti efektyvų strategijos „Europa 2020“ įgyvendinimą, kad augimas būtų stiprus, tvarus ir integracinis. Visų pirma Komisijos tikslai yra paremti pažangios specializacijos strategijas, įskaitant, jei aktualu, šios sistemos nustatytose ribose įgyvendinti didelio poveikio technologijas (DPT). Todėl tikslinga pasinaudoti valstybės paramos modernizavimo galimybe siekiant patikrinti DPT įgyvendinimo priemonių bei tyrimų plėtros ir inovacijų projektų efektyvumą.

Konkurencijos generalinis direktoratas paskelbė problemų ataskaitą, kurioje pavaizduota tyrimų plėtros ir inovacijų sistemos reforma. Naujos sistemos pirmasis projektas turėtų būti pasiekiamas 2013 m. vasarą.

Ar yra naujienų dėl infrastruktūros projektų?

Europos Teisingumo Teismas patvirtino, kad infrastruktūros statybos pagalbai valstybės paramos kontrolė taikoma, jei infrastruktūra naudojama ekonominiiais tikslais. Todėl reikalaujama patikrinti, ar valstybės parama suderinama su dideliu infrastruktūros projektų skaičiumi.

Komisijos tarnybos žino, kad infrastruktūros projektų peržiūra turi būti modernizuota ir supaprastinta. Vadinamieji analizės tinkeliai gali padėti vadovaujančiosioms institucijoms įvertinti, ar infrastruktūros projektas turi gauti valstybės paramos leidimą. Be to, galima tikėtis, kad dabartinis valstybės paramos modernizavimo projektas toliau ribos infrastruktūros projektų pranešimų poreikį ir palengvins valstybės paramos įvertinimą.

► DAUGIAU INFORMACIJOS

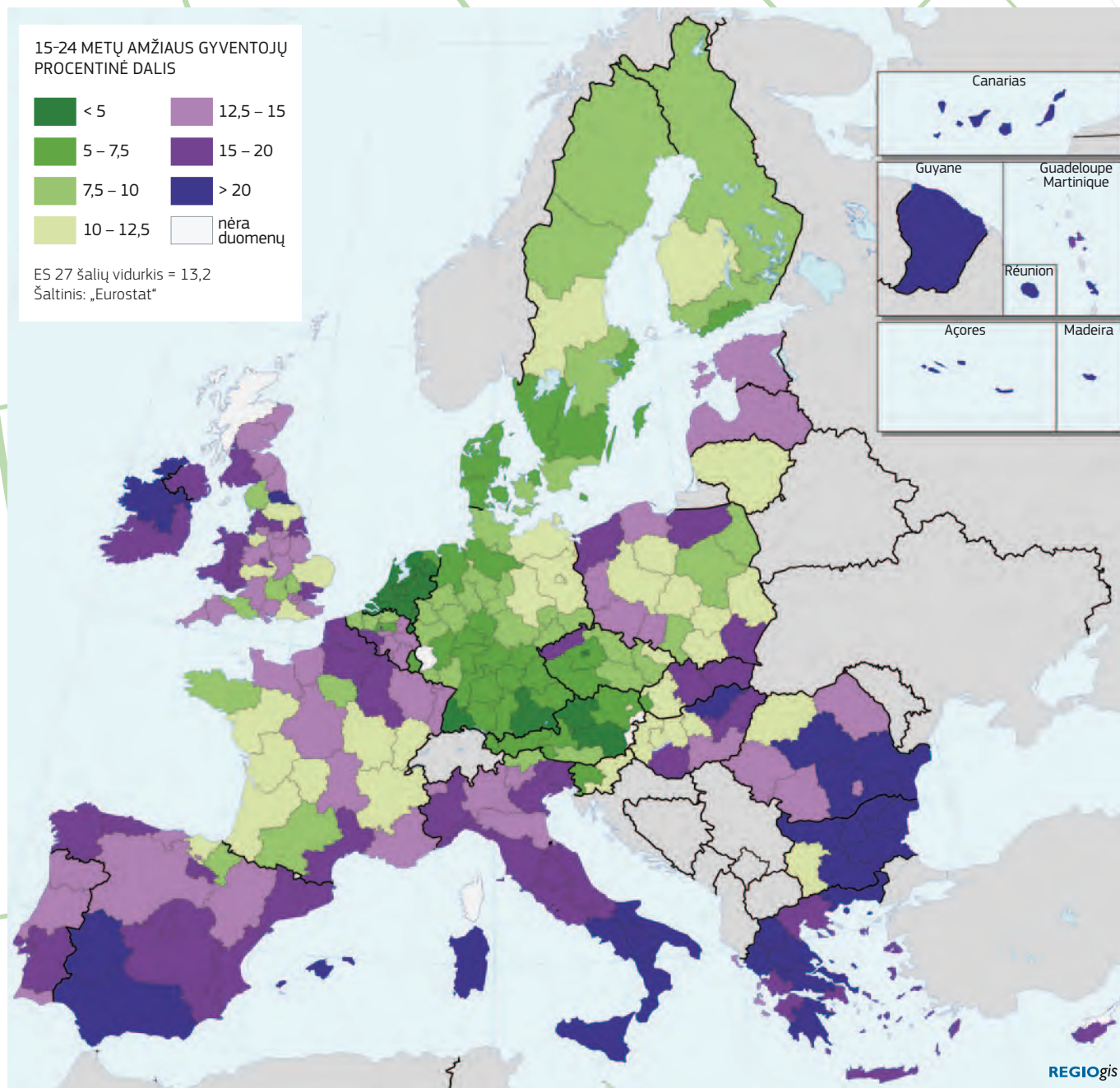
Regioninės paramos rekomendacijų projektas:
http://ec.europa.eu/competition/consultations/2013_regional_aid_guidelines/paper_lt.pdf

Bendrojo bendrosios išimties reglamento projektas:
http://ec.europa.eu/competition/consultations/2013_gber/index_en.html

Tyrimų plėtros ir inovacijų sistemos reformos problemų ataskaita:
http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/rdi_issues_paper.pdf

► 2012 M. NEET RODIKLIS

NEDARBAS, NESTUDIJAVIMAS IR NESIMOKYMAS (NEET) 15-24 METŲ AMŽIAUS GYVENTOJAI

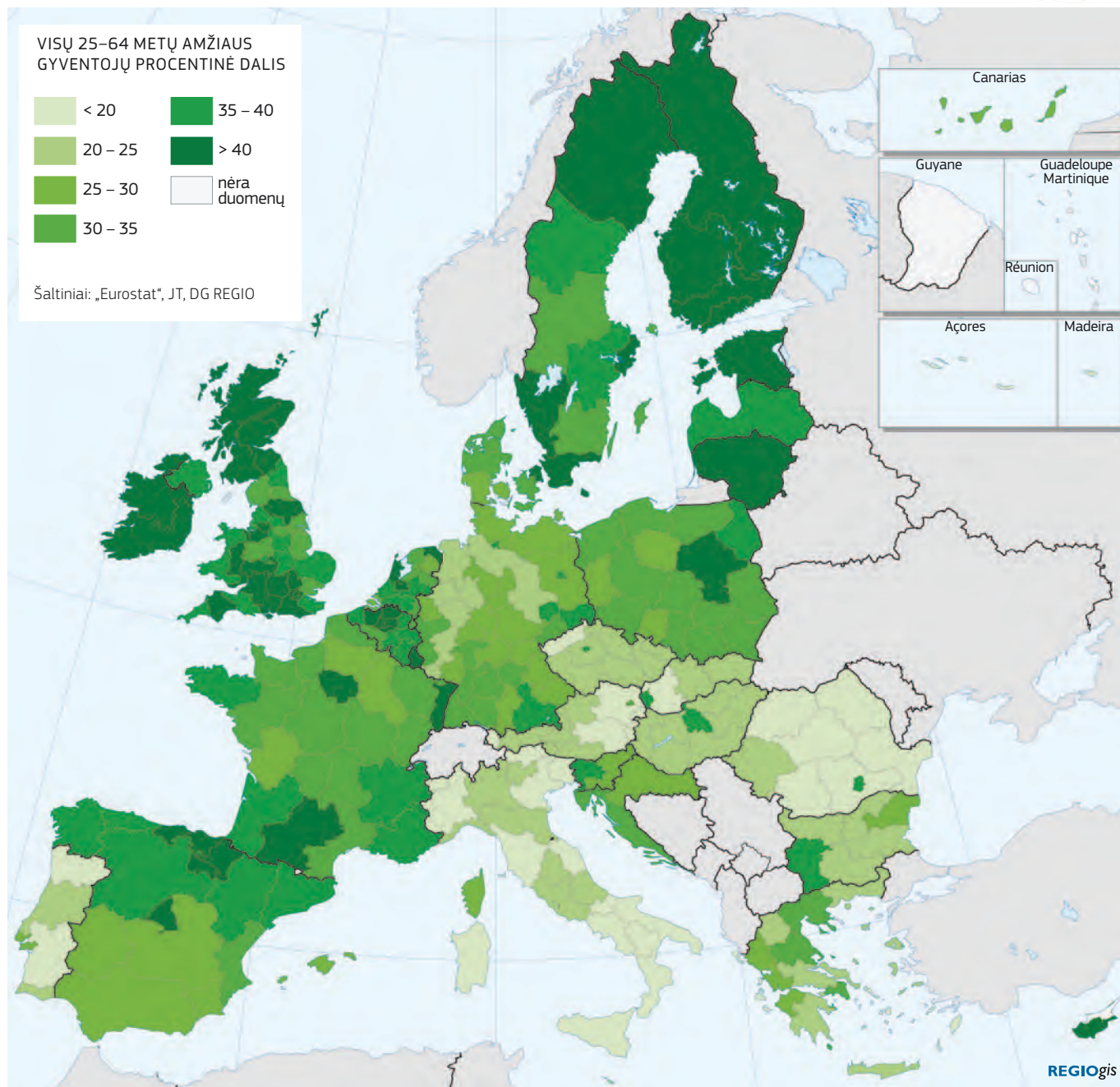

Ši grupė tikriausiai anksti paliko mokyklą ir greičiausiai neturi trečiosios pakopos išsilavinimo. „Europa 2020“ iki 2020 m. siekiama sumažinti anksti mokyklą paliekančiųjų dalį ir padidinti trečiosios pakopos išsilavinimą turinčiųjų skaičių. Paskelbti NEET rodiklių ES 27 šalių regionuose skirtumai – didžiausią (36% Severozapadne, Bulgarija) ir mažiausią

(3% Prahoje, Čekijos Respublika) NEET rodiklį turinčių regionų skirtumai siekia iki 12 kartų. Regionų, kuriuose bent 1 iš 5 jaunų žmonių priskiriamas NEET, galima rasti Bulgarijoje ir Rumunijoje bei pietų Italijoje, pietų Ispanijoje ir Graikijoje. Tik 16 iš 268 regionų NEET rodiklis mažesnis nei 5%. Jie paprastai yra Nyderlanduose, Austrijoje ir Vokietijoje.

▶ IŠSILAVINIMO ĮGIJIMAS

NUMATOMA TREČIOSIOS PAKOPOS IŠSILAVINIMĄ TURINČIŲ 25-64 M. AMŽIAUS GYVENTOJŲ DALIS 2020 M.

Tikimasi, kad ši gyventojų grupė augs nuo 26% 2010 m. iki 32% 2020 m. 2020 m. septyniuose regionuose tokia dalis viršys 50%: Vidinis Londonas, JK regionai įskaitant Oksfordą ir Aberdyną, du regionai aplink Briuselį, Baskija Ispanijoje ir Stokholmas. Šie regionai bus ypač patrauklūs įmonėms, ieškančioms išsilavinusios darbo jėgos. Priešingybė yra 32 regionai, turėsiantys mažesnę kaip 20% dalį 2020 m. Tokių

regionų daugiausia yra Italijoje, Portugalijoje, Austrijoje ir Rumunijoje. Didžiausia trečiosios pakopos išsilavinimą turinčiųjų dalis yra sostinių regionuose, o kai kuriose šalyse atotrūkis nuo antrąją vietą užimančio regiono yra labai didelis. Šis skirtumas devyniose šalyse siekia daugiau kaip dešimt procentų. Todėl sostinių regionai yra daug patrauklesni įmonėms, kurių veikloje svarbios žinios.

▶SAVO ŽODŽIAIS

SANGLAUDOS POLITIKOS NACIONALINĖS IR REGIONINĖS PERSPEKTYVOS

„Panorama“
dėkinga
už jūsų indėlį!

„Savais žodžiais“ yra *Panoramos* skyrius, kuriame pagrindiniai sanglaudos politikos „vartotojai“ nacionaliniu ir regioniniu lygiu yra kviečiami pareikšti savo nuomonę ir pateikti atsiliepimų apie Europos politikos veiksmus vietos lygiu dėl dabartinių pasiekimų ir laimėjimų arba pažvelgti į pasirušimą kitam programų įgyvendinimo laikotarpiui.

Atsižvelgiant į daugiau nei 270 regionų visose 28 ES valstybėse narėse, iš kurių kiekviena turi savo specifinę ekonomikos ir kultūros istoriją ir reikmes, svarbu, kad politikos kūrėjai, administratoriai ir visų lygių pareigūnai žinotų realų sanglaudos politikos poveikį eiliniams žmonėms.

Šiame leidime *Panorama* pristato keturių valstybių narių ir regionų požiūrį į sanglaudos politikos ateitį. Moravija-Silezija Čekijos Respublikoje ir Flandrija Belgijoje svarsto planus pasinaudoti struktūriniais fondais per programų įgyvendinimo laikotarpį nuo 2014 m. iki 2020 m. pasirem-damos dabartinių programų patirtimi. Tuo tarpu Saksonija Vokietijoje ir Švedija pateikia savo požiūrį sutelkdamos dėmesį į konkrečias sėkmingas iniciatyvas.

Panorama laukia jūsų straipsnių, kuriuos galėtumėte paskelbti būsimuose leidimuose adresu:

▶regio-panorama@ec.europa.eu

▶ČEKIJOS RESPUBLIKA

▶MORAVIJOS-SILEZIJOS REGIONAS ATEITYJE TIKISI DIDESNIŲ INVESTICIJŲ

Europos investicijos padeda Moravijos-Silezijos regionui atlikti esminę socioekonominę pertvarką. Regione pastaraisiais metais vyko svarbus pramonės restruktūrizavimas, kurio pasekmės vis dar jaučiamos, ieškoma naujo įvaizdžio. Ekonomikos atsigavimui naudingas finansavimas iš regioninės veiklos programos (RVP), Moravija-Silezija, kuris efektyviai investuojamas ir leidžia pasiekti 11% ekonominę grąžą. Regionui žvelgiant į ateitį, Europos lėšos bus panaudojamos dar geriau. Šiuo keliu padės žengti „Smarter Region Programme“ (Modernesnio regiono programa).

Regionui būdingi kontrastai – gražūs Jesenykų, Beskidų ir Paodrių kraštovaizdžiai bei užteršta aplinka aplink buvusias kasyklas ir plieno gamyklas. Praeitį čia paliko materialų ir nematerialų pramonės palikimą. Pramonės paminklai stovi prie užterštų pramonės zonų; didelis nedarbas, bet dauguma darbo jėgos yra patyrusi ir sąlyginai pigi. Išsilavinimą galima įgyti universitetuose, visų pirma, Ostravos technikos universiteto kalnakasybos institute.

RVP Moravija-Silezija lėšos per 2007-2013 m. laikotarpį naudotos siekiant pagerinti pagrindinę infrastruktūrą, paslaugas ir socialinį gyvenimą. Pavyzdys yra vieno iš reikšmingiausių Ostravos paminklų ir simbolių restauravimas. Anksčiau buvusioje

Architektūros ir plėtros projektas Naujųjų Vitkovicų postindustrinėje dalyje, Moravijos-Silezijos regiono Ostravos mieste.

pramoninėje Vitkovicų žemutinėje dalyje dabar vyksta daug kultūros ir švietimo renginių, o interaktyvusis technologijų pasaulis mokslą ir technologijas daro dar patrauklesnius jauniems žmonėms. Integruotas saugos centras, koordinuojantis visų regiono saugos ir gelbėjimo padalinių veiklą, yra unikali regioninė investicija.

Šiandien regioninė Moravijos-Silezijos taryba, kuri sprendžia dėl projekto finansavimo, nebijo imtis naujų iniciatyvų. Tai buvo pirmoji Čekijos Respublikos institucija, pasinaudojusi priemone JESSICA. Be to, tai buvo pirmoji Čekijos organizacija, pasiekusi pasaulyje pripažįstamą aukštinio lygio standartą – Investuotojai į žmones. Dėl sisteminio požiūrio ir geros verslo praktikos įgyvendinimo viešajame administravime organizacija gavo Europos viešojo sektoriaus apdovanojimą.

Per artėjančią programų įgyvendinimo laikotarpį organizacija ketina naudotis patirtimi ir žiniomis, kurias įgijo per dabartinį laikotarpį. Tuo tikslu sudarė modernesnio regiono programą: „Moravija-Silezija 2020“. Ja siekiama bendradarbiaujant su regioniniais partneriais nutiesti kelią, kad būtų galima efektyviai panaudoti Europos fondus, skirtus regioniniams, nacionaliniams ir Europos tikslams.

„Modernesnis regionas“ siekia suteikti regionui savalaikį ir aukštos kokybės pasiruošimą efektyviai naudotis struktūriniais fondais nuo 2014 m. Tai reikšmingai padės padidinti regiono konkurencingumą. Programa pagrįsta trimis ramsčiais. Pirmojo ramsčio tikslas – profesionaliai paruošti žmones naudojant konferencijas, seminarus ir mokymo sesijas. Antrame ramstyje ruošiamos naujos sanglaudos politikos bandomosios priemonės, skirtos Moravijos-Silezijos regionui. Regioninė taryba, glaudžiai bendradarbiaudama su Ostrava ir didžiausiais regiono miestais, ruošia integruotas teritorines investicijas į Ostravos aglomeraciją. Tuo tarpu Moravijos-Silezijos regionas ir „Association for the Development of the

Moravia-Silesia Region“ (Moravijos-Silezijos regiono plėtros asociacija) ruošia bendrų veiksmų planą arba integruotą strategiją, skirtą vietinių žmonių užimtumui ir mokymui didinti. Turėtų sukurti naują į rezultatus orientuotą bendrų veiksmų planą, visiškai atitinkantį Europos teisės aktų pasiūlymus. Trečiojo ramsčio tikslas – patikrinti ir padėti įsisavinti pagrindiniams regioniniams žaidėjams bei smulkiems galimiems naudoti gavėjams, kad būtų pasiruošę artėjančiam 2014-2020 m. programų įgyvendinimo laikotarpiui.

Visa ši veikla buvo aptarta ir koordinuota nacionaliniu lygiu, pvz., konstruktyviose diskusijose prie apskritojo stalo su būsimų nacionalinių vadovaujančiųjų institucijų atstovais naudojant pirmuosius regiono įsisavinimo gebėjimų ir pareiškėjų pasiruošimo artėjančiam programų įgyvendinimo laikotarpiui rezultatus.

Ateityje Moravijos-Silezijos regionas nori tapti patrauklia vieta. Investuojama į tvarką, būtiną naujoms investicijoms į infrastruktūrą ir teikiamų paslaugų kokybę. Be to, regionas save pateikia kaip kultūrinės ir laisvalaikio veiklos vietą. Kai kurie renginiai, pvz., muzikos festivaliai „Ostravos spalvos“ ir „Ostravos dienos“, prestižinės „Aukštinio batelio“ atletikos pirmenybės ir 2015 m. pasaulio ledo ritulio čempionatas, garsūs ir už regiono ribų. Vietinius žmones ir turistus vilioja nuostabių kaimo vietovės, daugybė spa centrų ir naujai nutiestų dviračių takų tinklas.

Daniel Konczyna

*Analitikas, Regioninės veiklos programa, Moravija-Silezija
Moravijos-Silezijos sanglaudos regiono taryba*

▶ DAUGIAU INFORMACIJOS

<http://www.rr-moravskoslezsko.eu>
<http://www.smarterregion.com>

BELGIJA

▶EUROPA INVESTUOJA, FLANDRIJA KLESTI...

Tai buvo devizas, kuriuo remdamasi Flandrija pradėjo įgyvendinti 2007-2013 m. 2 tikslų programą. 201 mln. eurų biudžetas buvo padalytas keturioms svarbiausioms sritims: inovacijoms, verslui, ekonominės aplinkos gerinimui ir tvariai miestų plėtrai. Baigiant įgyvendinti programą matyti, kad buvo finansuota daugiau kaip 450 projektų, kurie sukūrė arba išsaugojo daugiau kaip 9 800 darbo vietų. Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) pagalba sukūrė papildomą finansinį daugiau kaip 375 mln. eurų svertą, panaudotą Flandrijoje regioniniu, provincijos, vietiniu ir privačiu lygiu.

Dėl daugelio numatomų panašių tikslų 2014-2020 m. programa bus panaši į dabartinę programą ir užtikins šioji tokį tęstinumą. Keturi pasirinkti naujosios programos prioritetai: inovacijos, verslas, perėjimas prie mažai iškastinių išteklių naudojančios ekonomikos ir tvari miestų plėtra. Papildomumo sąvoka yra pagrindinis naujos programos ruošimo ir įgyvendinimo principas. Šis ERPF padės Flandrijai iki 2020 m. tapti inovatyvesniu, tvaresniu ir labiau integruotu regionu.

Pirmasis prioritetas – inovacijos – yra pagrįstas pažangios specializacijos prielaida. Flandrijos regionas dažnai cituojamas kaip atvejo tyrimas, kur jau įvyko evoliucija vykdant programą „Flandrija veikia“ ir „Paktą 2020“, kuriuose dėmesys sutelktas į inovacijas. Naujos programos laikotarpiu Flandrija investuos į atotrūkį, esantį inovacijų srityje, kuriam trūksta Flandrijos politikos dėmesio arba priemonių.

Dabartiniu 2007-2013 m. laikotarpiu ERPF finansuojamuose projektuose dalyvavo daugiau kaip 2700 mažų ir vidutinių įmonių. Šis dalyvavimas buvo svarbus dabartinei programai ir verslui bei išliks Flandrijai svarbus prioritetas, kur dėmesys sutelkiamas į verslo skatinimą ir mažų bei vidutinių įmonių augimą bei internacionalizaciją.

Perėjimo prie mažai iškastinių išteklių naudojančios ekonomikos skatinimo priemonės papildys skirtingas Flandrijos regione ir vietiniu lygiu egzistuojančias iniciatyvas. Dėmesys bus sutelktas į didžiausius sektorius, atsakingus už šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimą: būsto ir transporto sektorius. Be to, mažoms ir vidutinėms įmonėms bus skirtas specialus dėmesys siekiant skatinti jas efektyvaus energijos vartojimo ir atsinaujinančios energetikos srityje.

Europa investuoja, Flandrija klesti: neseniai išleista knyga apie ES finansuojamus projektus.

Flandrijoje vykstant sparčiai urbanizacijai, tęsiasi pastangos siekti tvarios miestų plėtros. Rūpindamasi miestų plėtros prioritetu Flandrija vėl dirbs su trylika pagrindinių miestų skirtingose srityse, kurios svarbios miestų gerovei. Dėmesys sutelkiamas į prisitaikymą prie klimato pokyčių, gyvosios aplinkos apsaugą ir skurdžių rajonų atgaivinimą.

Werner Van den Stockt

ERPF programos „Flandrija 2007-2013 m.“ vadovaujančiosios institucijos vadovas
Europos ekonomikos skyrius, Flandrijos verslas,
Flandrijos vyriausybė

▶DAUGIAU INFORMACIJOS

<http://www.agentschapondernemen.be/themas/erdf-flanders>

VOKIETIJA

▶ SAKSONIJA IR TOLIAU 2014-2020 M. SUTELKS DĖMESĮ Į INOVACIJAS, AUGIMĄ BEI UŽIMTUMĄ

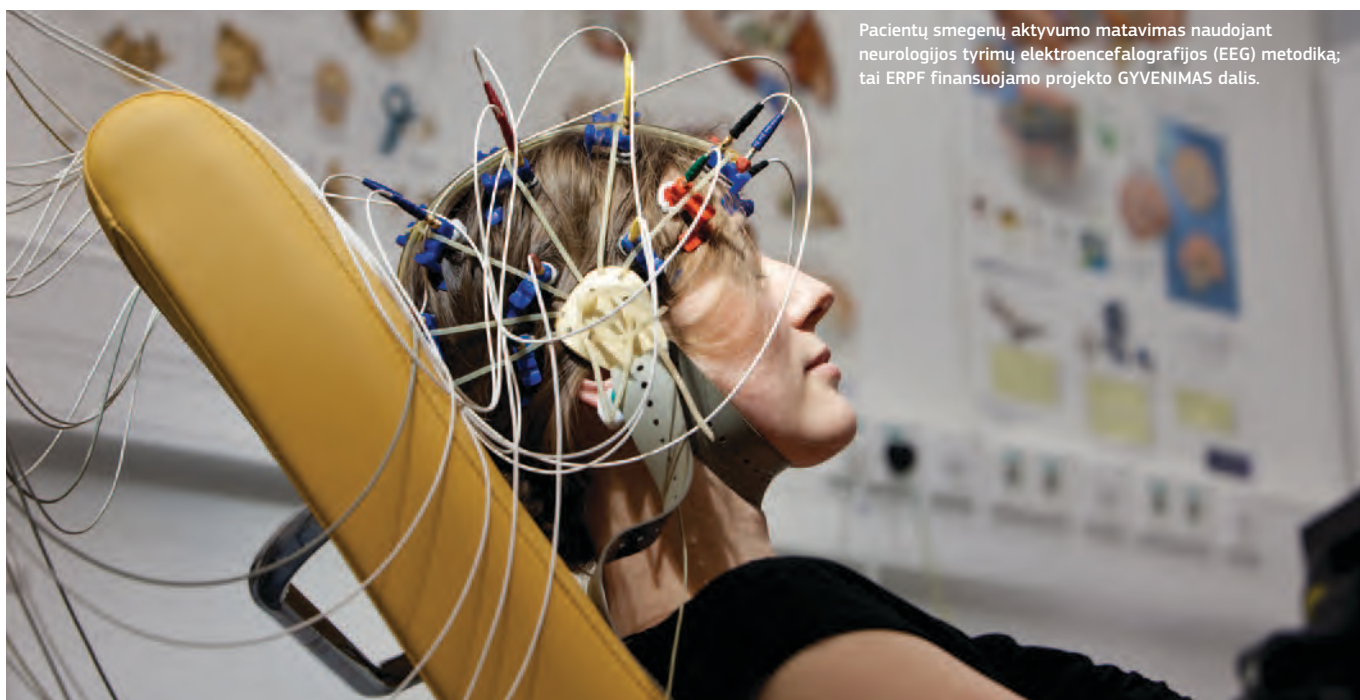
Saksonija yra žemė, kurioje reikalai po taikios 1989 m. revoliucijos klostėsi ypač sėkmingai, nepaisant sudėtingos pradžios. Saksonijos žemė šiandien džiaugiasi išskirtiniu pramoninės žemės įvaizdžiu: ji tapo inovatyvaus verslo ir mikro- bei nanotechnologijų, biotechnologijų augimo namais, tobulinamos naujos medžiagos ir švares technologijos.

Saksonija yra inžinierių žemė. Žodį „inovacijos“ čia reikėtų rašyti didžiąja raide. Gerą Saksonijos padėtį lėmė tyrimų ir verslumo dvasia, nepaisant visų struktūrinių problemų, su kuriomis vis dar susiduriama. Saksonija savo ekonominę politiką naudoja norėdama sustiprinti šią dvasią imdamasi įvairių iniciatyvų ir pagalbos planų, kartu sutelkdama dėmesį į tvarų konkurencingumo ir užimtumo skatinimą.

Šiame procese daugiausia naudotas finansavimas iš Europos regioninės plėtros fondo (ERPF). 2007-2013 m. dotacijų laikotarpiu Saksonijos žemė gavo 3,1 mlrd. eurų vertės ERPF finansavimą. Žemė šias lėšas naudojo investicijoms į inovacijas, ekonomiką, infrastruktūrą, išsilavinimą ir aplinką. Daug

dėmesio skiriama siekiant sustiprinti Saksoniją kaip tyrimų centrą. Vien 2007-2013 m. dotacijų laikotarpiu Saksonija daugiau kaip milijardą ERPF lėšų investavo į inovacijas, mokslą bei tyrimus. Mokslo institucijos ir verslo įmonės iš to gauna vienodai naudos, nes skatinami tyrimų projektai ir technologijų perdavimas, o naujoms technologijų įmonėms tampa pasiekiamas rizikos kapitalas. Tyrimų institucijų gausa ir Saksonijoje sukurti tokių įstaigų bei universitetų kompleksai rodo, kaip didėja aktyvumas inovacijų srityje. Reikšminga pagalba iš ERPF suteikiama penkiems projektams, vadinamiems „Žemės pranašumo iniciatyvomis“. Viena iš šių pranašumo iniciatyvų yra tyrimų kompleksas „Gyvenimas“.

„Gyvenimas“ yra didelio masto sveikatos tyrimas, kuriame aiškinamasi, kaip prasideda gyvenimo būdo ligos. Tyrimo tikslas – nustatyti, kodėl daug žmonių kenčia nuo tokių ligų, o kai kurie tokiomis ligomis neserga. Daugiau kaip 150 tyrėjų darbe dėmesys buvo sutelktas į širdies ir kraujagyslių sistemos ligų, nutukimo, alergijų, diabeto, demencijos bei depresijos pasekmes. Nuo 2009 m. iki 2014 m. vidurio bus ištirta 26 500 sveikų ir sergančių dalyvių, suaugusiųjų ir vaikų, užduoti klausimai

Pacientų smegenų aktyvumo matavimas naudojant neurologijos tyrimų elektroencefalografijos (EEG) metodiką; tai ERPF finansuojamo projekto GYVENIMAS dalis.

atsižvelgiant į projekto sritį, taikant naujausius klinikinius ir bioanalitinius metodus. Savo darbe tyrėjai atsižvelgia ne tik į genetinius dalyvių polinkius, bet ir į gyvenimo būdo bei įvairius aplinkos veiksnius. Tikslas – nustatyti, kaip tie veiksniai prisideda prie gyvenimo būdo ligų. Projektui paremti išleista apie 38 mln. eurų, maždaug 24,2 mln. eurų sudaro ERPF lėšos.

Palaikoma Europos Sąjungos, Saksonijos žemė per paskutiniuosius 20 metų sėkmingai vysto savo ekonomiką, infrastruktūrą, išsilavinimą ir tyrimus. Nepaisant to, vis tiek turime dar šiek tiek nuveikti, kad neliktų atsilikimo nuo kitų ES valstybių narių. Mūsų dėmesys Saksonijai pagrįstas tvirta biudžeto politika (vengiama naujų skolų), tvariomis investicijomis ir ES finansavimu 2014-2020 m. laikotarpiu.

Ateityje Saksonijos laukiantys sunkumai matomi iš pagrindinių strategijos „Europa 2020“ temų: globalizacija, klimato

pokyčiai, energetinis saugumas ir, labai svarbu, demografiniai pokyčiai. Ir toliau gaunant Europos Sąjungos paramą, sėkminga programa „Saksonija 2020“ dėmesį sutelks į tvarų vietinio konkurencingumo palaikymą ir verslo fondus, įskaitant infrastruktūros kokybę, skatinant inovacijas ekonomikoje, universitetuose, valdyme ir visuomenėje, lavinant patyrusią darbo jėgą, užtikrinant saugų ir prieinamą energijos tiekimą ir sudarant lygias galimybes įgyti išsilavinimą. Šis tikslas sudaro strategijos sampratos pagrindą, juo bus pagrįsta 2014-2020 m. ERPF veiksmų programa.

ERPF vadovaujančioji institucija

Saksonijos ekonomikos reikalų, darbo ir transporto ministerija

DAUGIAU INFORMACIJOS

<http://life.uni-leipzig.de/>

ŠVEDIJA

TYRIMŲ IR INOVACIJŲ REZULTATŲ SUKOMERCINIMAS

„Žirafa“ yra nuotolinio dalyvavimo robotas, padedantis vyresnio amžiaus žmonėms palaikyti ryšį su išoriniu pasauliu. Jis buvo sukurtas pagal „Robotdalen“ projektą, kurį palaiko Europos regioninės plėtros fondas ir kitos institucijos. „Žirafa“, parduotas septynioms skirtingoms ES šalims, yra pavyzdys, kaip inovacijos ir tyrimai pasiekia gamybos etapą.

Tyrimų ir inovacijų rezultatų sukomercinimas bei pateikimas į rinką yra vienas iš sunkumų, laukiančių Švedijos ateinančių programų įgyvendinimo laikotarpi. Tai viena iš išvadų, neseniai pateiktų dėl aštuonių regioninių struktūrinių fondų programų, vykdytų Švedijoje 2007-2013 m. laikotarpiu, poveikio įvertinimo.

Daug projektų jau pasiekė tai per šį laikotarpį – geras pavyzdys yra „Robotdalen“. Projekto misija – pasiekti, kad komercinė sėkmė būtų įmanoma kuriant naujas idėjas ir atliekant tyrimus robotų technikos bei automatikos srityje, sutelkiant dėmesį į sprendimus, skirtus pramonei, sunkiajam transportui ir sveikatos sektoriui.

Sveikatos robotų technika taps ypač svarbi senstant gyventojams, nes tai Švedijos, kaip ir daugelio kitų ES šalių, problema. Čia gali padėti robotas „Žirafa“, kurį galima valdyti nuotoliniu

būdu, naudojant įprastą kompiuterį. Jis juda, o vietoj veido turi vaizdo ekraną. Tai padeda teikti pagalbos namuose paslaugą, pvz., pasiekti, kad apsilankymai būtų tikslingesni.

Aštuonios regioninės programos

„Robotdalen“ projektas veikia pagal Rytų-Vidurio Švedijos programą – vieną iš aštuonių regioninių struktūrinių fondų programų, skirtų Švedijos regioniniam konkurencingumui ir užimtumui. Visas aštuonias programas valdo viena institucija – Švedijos ekonomikos ir regioninio augimo agentūra; yra bendra paramos funkcija.

Švedijos vyriausybė nusprendė per ateinančių programų įgyvendinimo laikotarpį išlaikyti tokį patį geografinį padalijimą ir regioninių struktūrinių fondų programų valdymą. Valdymas pasirodė efektyvus, nedidelės administravimo išlaidos, o naujos gavėjams visoje šalyje paprasta sužinoti, kokia yra tvarka norint gauti paramą.

Pasiruošimas 2014-2020 m. programų įgyvendinimo laikotarpiui vyksta nuo 2012 m. pradžios – ir nacionaliniu, ir regioniniu lygiu. Regioninės struktūrinių fondų programos kuriamos bendradarbiaujant su partneriais: viešojo sektoriaus atstovais

„Žirafa“ buvo išbandyta Vesteroso miesto namuose.

vietiniu ir regioniniu lygiu, pramone bei akademinu pasauliu. Pagal vyriausybės nurodymą programose didžiausias dėmesys bus skiriamas tyrimams ir inovacijoms, ekologiškai ekonomikai bei verslui.

Ekologiškos ekonomikos stiprinimas

Dedama daug pastangų kuriant Šiaurės-Vidurio Švedijos programą kartu su koordinatorė Maria Gelin Axelsson iš Jevleborgo regiono. Ji mato šiek tiek artėjančio laikotarpio prioritetų pokyčių.

Teigia, kad didžiausias dėmesys skiriamas ekologiškai ekonomikai. Strategijoje „Europa 2020“, orientuotoje į pažangų, tvarų ir integracinį augimą, siūlomos struktūrinių fondų teminės sritys. Yra aiškus ryšys su užimtumu ir augimu vystant mažai iškastinių išteklių naudojančią ekonomiką bei inovacijas, informacines technologijas, verslą ir investuojant į įgūdžius.

Tačiau Maria Gelin Axelsson mato dėmesio transporto sistemoms ir IT infrastruktūrai trūkumą; tai yra regioninės plėtros prioritetai Šiaurės-Vidurio Švedijoje.

Koordinatorė teigia, kad tam galima naudoti kitus (ne struktūrinių fondų) finansavimo variantus.

Supaprastinimas ir koordinavimas

Švedijos vyriausybė pirmenybę teikia projektų valdymo palengvinimui artėjančiu programų įgyvendinimo laikotarpiu. Todėl Švedijos ekonomikos ir regioninio augimo agentūra, Švedijos ESF taryba, kuri yra vadovaujančioji Europos socialinio fondo institucija, siūlo priemones, kaip supaprastinti ir koordinuoti programų įgyvendinimą.

Vadovaujančioji institucija
„Tillväxtverket“ – Švedijos ekonomikos ir regioninio augimo agentūra

▶ DAUGIAU INFORMACIJOS
www.tillvaxtverket.se

DARBOTVARKĖ

2013 M. RUGSĖJO 21 D.

_Visa Europa

European Cooperation Day

2013 M. SAUSIO 7-10 D.

_Briuselis (BE)

2013 M. OPEN DAYS

2013 M. SPALIO 28-29 D.

_Bukareštas (RO)

2-asis kasmetinis
ES Dunojaus regiono
strategijos forumas

2013 M. LAPKRIČIO 8 D.

_Briuselis (BE)

Pagrindiniai naujo augimo,
taikant pažangią
specializaciją, regionai

**2013 M. GRUODŽIO
9-10 D.**

_Briuselis (BE)

Konferencija
„Telling the story 2.0“

2014 M. KOVO 31 D.

_Briuselis (BE)

RegioStars

Daugiau informacijos apie šiuos renginius galite
rasti „Inforegio“ svetainės darbotvarkės skyriuje:

[http://ec.europa.eu/regional_policy/
conferences/agenda/index_lt.cfm](http://ec.europa.eu/regional_policy/conferences/agenda/index_lt.cfm)

Norėtume išgirsti apie sanglaudos
politikos pasiekimus jūsų regione,
svarbiausius rezultatus ir apčiuopiamą
naudą gyventojams, taip pat sužinoti
jūsų požiūrį į pasirengimą kitam programos
įgyvendinimo laikotarpiui.

Pasirinkti straipsniai bus įtraukti
į kitą žurnalo *Panorama* leidimą.
Atsiųskite savo medžiagą (daugiausia
600-700 žodžių) adresu:

regio-panorama@ec.europa.eu

BŪKITE IŠGIRSTI

Leidinių biuras

Europos Komisija, Regioninės ir miestų politikos generalinis
direktoratas Ryšių – Ana-Paula Laissy
Avenue de Beaulieu 1 – B-1160 Briuselis
E. paštas: regio-panorama@ec.europa.eu
Tinklaviatė: http://ec.europa.eu/regional_policy/index_lt.cfm

